

O s o b e :

- Friderik de Marsan**, 28 let.
Benjamin, 50 let.
Duresnel, 40 let.
Edvard, sin Duresnelov, 18 let.
Timoleon, 30 let.
Josip.
Valentina, hči Duresnelova, 17 let.
Estela, žena Duresnelova, 25 let.
Rozalija.
Štirje strežaji.

Drugo dejanje je šest tednov po prvem.

030039001

Prvo dejanje.

Sobana. Zadaj in na stranéh vrata. Pohístvo po najuovejšej šegi.

PRVI PRIZOR.

Edvard. Valentina. (Potem) Josip.

(Edvard sedé na levej pri majhnej mizi piše; Valentina sedé na desnej veze.)

Valentina. Edvard -- Edvard!

Edvard. Ali daj mi mir!

Valentina. S čim pa se vendar pečaš tule?

Edvard. Delam.

Valentina. Kaj neki?

Edvard. Delam — — angleško nalogo.

Valentina. Ah! (Čez nekoliko časa tiho ustane, in gre gledat bratu čez ramo; beré glasno:) „Mili moj angelj!“

Edvard. Nu, gospodičina?

Valentina. To ti zoveš angleški, ti?

Edvard. To ti je — — prevod iz Miltona, besede iz „Zgubljenega raja“.

Valentina (se smeje). Ni-li prej odlomek iz — najdenega raja?

Edvard. Lejte si nu te dekličice! (Ustane.)

Valentina. Tedaj si končal — svoje delo?

Edvard. Da, gospodičina; kaj bi torej rada?

Valentina. Premisli, vse jutro si belim glavo ter se prašam, zakaj je naš oče odpravil tega dobrega gospoda Fauvela?

Edvard. Mojega učitelja? Nu brez dvojbe iz tega čisto prostega uzroka, ker sem spolnil 18 let — ker sem mož — in ker mi ni treba več —

Valentina. Mož? Ti? Pojdi, pojdi! Saj še brkov nimaš!

Edvard. Ti se motiš, draga; imam jih, imam jih dovolj.

Valentina. Tedaj so se morali potuhniti, jaz jih ne vidim nič.

Edvard. Grom, brijem si jih!

Valentina. Ali brke imeti je tako lepo.

Edvard. Ni elegantno.

Valentina. Ah! Pa salope?

Edvard. Pojdi, pojdi! Angleški obraz!

Valentina. Pa nabradek?

Edvard. Afrikanskih lovcev!

Valentina. Pa cela brada?

Edvard. Tolovajska brada!

Valentina. Vem, vem! (Zase:) Grozdje je prezeleno!

Edvard. Kaj si dejala?

Valentina. Dejala sem, gospod brat, da ti je duh in pa obraz brez brade; dokaz pa je to, da ti oče išče ravnokar družega učitelja.

Edvard. Kaj?

Valentina. Kaj pravim, učitelja? — Odgojnika, če hočeš vedeti!

Edvard. Ali od kod ti to veš?

Valentina. Brala sem ravnokar v časniku.

Edvard. V čas —

Valentina (vzame z mize časnik, ter mu ga poda). Poglej sam.

Edvard (bere). „Gospod Vertbois, neoženjen, išče tovaršico, belolasko, lepo rasteno.“ To ni — Ah! (Bere:) „Išče se odgojnik; popraša naj se pri gospodu Duresnelu, v gosposkih ulicah, št. 5.“

Valentina. Nu, kaj ti praviš?

Edvard. Jaz pravim, da je to — smešno! Odgojnik! Ne bodo-li ljudje mislili, da imam dvanajst let? — Oh, pa bomo že videli! Samo to pravim, da naj se dobro drži, kdor pride! Ta je gotova, da mu življenje ne bom sladil. Nastiljal mu bom s čerži postelj!

Valentina. Počasi, bodi miren —

Edvard. Miren? Pa ne, nečem biti miren! Da, na ravnost pojdem k očetu — pa porečem kratko in malo —

Valentina (ga ustavi). Nikar zdajle, zabranil si je vsacega.

Edvard. Zakaj neki?

Valentina. Kaj vem jaz! Davi je dobil list — mislim iz Bordeauxa — ko ga je bral, zdel se mi je jako ganen, in potem se je zaprl v svojo izbo.

Edvard. Hm!

Josip (za kulisami). Da, gospod, precej, precej.

Valentina. Tiho! Tu je Josip; morebiti kaj vé. (Josip nastopi od leve.) Josip!

Josip. Gospodičina?

Valentina (hladno). Moj oče je ravnokar pozvončkal, kaj je želel?

Josip. Gospod odhaja v Bordeaux; dejal je, naj pripravim vse za pot, in šel je k gospé.

Valentina. Ah! Greš-li Edvard? (Gre proti vratom.)

Edvard. Grem, sestra, grem! (Tiho Josipu:) Josip, tale list ponesete, kamor glasi — pst!

Valentina (pri vratih). Nu?

Edvard. Eto me! (Oba odideta.)

DRUGI PRIZOR.

Josip. (Potem) Friderik.

Josip (bere napis). „Gospodičini Rozaliji d' Aiglemont, Bredine ulice, 24.“ Če to ni dvajseti list, ki ga ponesem tale mesec —

Friderik (zadaj, pregledovaje sobo na lornjet). Ah! To je čudno!

Josip. Nekdo je tu! — Gospod?

Friderik (ga gleda na lornjet). Gospod Duresnel, je-li tu?

Josip. V opravkih je.

Friderik. Dobro, počakal bom —

Josip. Če vam pravim, da je —

Friderik. Če vam odgovarjam, da bom čakal.

Josip. Tedaj bi mi morebiti gospod račil povedati svoje ime?

Friderik. Bilo bi zastonj, gospod Duresnel me ne pozna.

Josip. Nič ne dé, navada je, da —

Friderik. Pa naj bo! Naznanite torej: Peter, Pavel, Jakop, Filip, Anton, Avguštin —

Josip. Ali gospod, ne bom si nikdar zapomnil —

Friderik. Dobro! Tedaj me nikar ne naznanjajte; družega vas ne prosim nič.

Josip (zase, odhajaje). Čudnega nam gosta!

Friderik (pregleduje sobano). Ta sobana je podobna vsem sobanam; nič nenavadnega; nič ne priča o čudnežu — hm! Pohišstvo je ukusno — tale naslanjač — (sede) tale naslanjač je izvrsten.

Josip (z neprijaznim glasom). Gospod so rekli, da počakajte. (Odide na glavna vrata.)

Friderik (sam). Ta strežaj je grd, štorast — prav kakor vsi strežaji. Popolnoma sem zbeگان, na mojo vero! Mislil sem, da bom naletel na — kakšen muzej — goljufan sem — najbolj me je volja pobrati kopita.

Timoleon (zvunaj). Da, Josip, da, počakal bom!

Friderik. Ta glas pa jaz poznam, jaz. (Gre proti vhodu.)

TRETJI PRIZOR.

Friderik. Timoleon.

Timoleon. Friderik! — Kaj pa imaš ti opraviti tukaj?

Friderik. Kaj pa ti?

Timoleon. Jaz? — Jaz sem — hišni prijatelj.

Friderik. Tedaj ne zameri, da imam v naprej slabo misel o hiši.

Timoleon. Krivo sodiš, dragi moj, kaj vrla družina je.

Friderik. Originali, jeli?

Timoleon (se čudi). Niti najmanje! — Gospod Duresnel je prav poštenjak, v pogovoru prijeten in duhovit, daje bale z izvrstno zabavo, kosila, kjer se dobro je — ima pivnico v najboljšem redu, in pa šestdeset tisoč liver dohodka.

Friderik. Koliko otrok?

Timoleon. Dvoje — in pa ljubeznjivo ženo; nekoliko je vihrava, nekoliko koketna, ali to tako nanaša njena starost.

Friderik (se začudi). Kaj, koliko jej je?

Timoleon. Pet in dvajset let.

Friderik. Tedaj so mu otroci v zibelki?

Timoleon. Sin ima osemnajst let — prijeten mladenič — (Smehljajese:) malo — najiven — malo entuzijast — pa to se bo uleglo. Kar se tiče hčere, ta je ljubeznjivo dekle, ravna kot jelka, bela kot Feba, in naklanja se z geometrično natančnostjo.

Friderik. Gospod Duresnel se je oženil v drugo?

Timoleon. Pred petimi ali šestimi leti.

Friderik. Ah! Dvakrat oženjen? — Pojdimo! Z bogom, Timoleon!

Timoleon. Kaj, ti odhajaš?

Friderik. Grom in blisk! Odkar vidim, da so Duresnelovi ravno taki kot vsi navadni mučeniki, zame tu ni ostanka.

Timoleon. Ti vidiš, da te ne razumem.

Friderik. Moj dragi, vedi torej najpoprej tole: prišel sem semkaj zato, da bi me vrgli skozi vrata ven.

Timoleon. Skozi — ?

Friderik. Skozi vrata ven — čuj! Prebil sem ti strašno bedasto noč — spal sem od desetih zvečer do desetih zjutraj, kakor truplo brez srca, kakor suhoparen mevželj, kakor človek, ki je plačal svoj dolg — ko se prebudim, oglasi se mi silna želja po zabavi, in ubijal sem si glavo — kar, čitaje „Male oglase“ —

Timoleon. Ah, bah! Ti to čitaš, ti?

Friderik. Kaj? — To? „Mali oglasi“ so ti slika življenja! Brez fraz, brez teorij, brez paradoksov; gola resnica! Revščina človeka, njegove potrebe, njegovo hlepenje, sanje, ki si jih dela, mreže, ki jih nastavlja, vse je tu! Nada pomočniku brez službe; pomoč otrokom ki so žejni, in dojniam ki so lačne; tu je trobenta mazaču, tu parnas štacunarju, ki plativši pegaza po tri groše za vrsto zadovoljen gleda, kako se njegovo ime, njegova pisava, njegov napis ohranjuje poznim rodovom.

Timoleon (smeje se). Če je taka, naj bo pa tvoja prava.

Friderik. Kaj sem hotel reči? Da, čitaje

„Male oglase“ staknem tega-le: „Išče se odgojnik, popraša naj se pri gospodu Duresnelu, gosposke ulice, št. 5.“ — „Išče se odgojnik“, to se mi je zdelo tako čudno v našem veku, da sem zaklical: To je nekaj zame! Pojdimo gledat tega gospoda Duresnela! Biti mora človek sanjarsk, idejalen, predpotopen! Gotovo ima kito, škornje na kveder, palico s koščeno bunko in postavo, kakor bunka.

Timoleon (se smeje). Razumem, mislil si, da boš našel, ali kratko ni malo ne, našel si — ah! ah! ah!

Friderik. Zadel si jo — (Zase:) Bedak, kakor vsi! (Glasno:) Z bogom, Timoleon. (Hoče oditi, Duresnel nastopi z leve.)

ČETRTI PRIZOR.

Prejšnja. Duresnel.

Duresnel (hladno Timoleonu). Gospod Timoleon, dober dan. (Frideriku:) Vi ste gospod, ki mi je skazal čast, da —

Friderik. Jaz? Ne, gospod, jaz —
Timoleon (hitro.) Da, da! Gospod mi je rekel, da bi rad govoril z vami.

Friderik (tiho Timoleonu). Ti zver!
Duresnel. Prosim da mi ne zamerite, ker

gram biljard kakor Berger, vist kakor Talleyrand — ženske poznam kot ranjki Lovelace, plešem kakor Brididi, in domino igram kakor pes Munito.

Duresnel (ga gleda, čez nekoliko časa). Kakor pes — ?

Friderik (se nakloni). Munito.

Duresnel. Izvrstno! — Moj bog, gospod — jaz — znam ceniti toliko raznih zmožnosti — zedinjenih — pa vendar moram reči, da nisem — popolnoma take vrste odgojnika mislil za svojega sina.

Friderik. Ah!

Duresnel. Vendar, gospod — gotovo, ko bi —

Friderik (zase). Ne vé, kako bi me odpravil. (Glasno, ustane :) Gospod, jaz vidim, da vam nisem po volji.

Duresnel. Oh! To ravno ne — in če bi mi gospod hotel pustiti svojo karto — videl bom, premislil bom — in —

Friderik. Zakaj neki ne, gospod, to je čisto naravno; tu-le je karta.

Duresnel. Hvala lepa.

Friderik (se nakloni). Gospod, za srečnega se imam vkljub vsemu, da sem imel čast seznaniti se z vami. (Gre proti vratom.)

Duresnel (zase). Radoveden sem vendar, kako se zove ta neprilični burkavec. (Bere :) Friderik de Marsan! (Glasno :) Prosim, gospod! (Zase :) Oh! Ne, to ni mogoče! (Hitro izvleče list iz žepa.) Da, on je!

Friderik (blizo vrat, pozdravlja je). Gospod!

Duresnel. Gospod, prosim, še eno besedo!

Friderik (smehljaje se). Z mano? Mar vam je žal?

Duresnel. Morebiti; ker slednjič je vendar le res, da imate redkih in mnogo vrednih zmožnosti. Na primer mečevanje, jezdenje — kdo bi tvrdil, da je to nepotrebno? — Umejete-li plavati?

Friderik (zase). Hoče me namestiti! (Glasno:) Za zadnje povodnji sem iz Loire izvlekel — cel skedenj.

Duresnel. Prav, prav! Slikate-li?

Friderik. Po naravi — s kamero obskuro.

Duresnel. Gotovo veste tudi muziki glas?

Friderik. Trobim na bombardon.

Duresnel. Ž njim se lepo posnema človeški glas.

Friderik. Da, gospod, kader je hripav.

Duresnel. Uma in vesele volje več nego treba!

Friderik. Kaj ste rekli, gospod?

Duresnel. Na mojo vero, gospod, dopadate se mi izvrstno.

Friderik (strmé). Hm? — Dopadam se vam?

Duresnel. Izvrstno!

Friderik (zase; sede). Nameščanje napreduje. (Glasno:) Prosim, gospod, ne zamerite; ali predno bi prevzel tako imenitno nalogo, kakor je odgojniška, mora pošten človek dati spoznati se v vseh svojih podobah.

Duresnel. Že ta opazka kaže plemenito srce.

Friderik. Vedite torej, gospod, da moja moralna in moja duševna odreja ni mnogo prida.

Duresnel. Z umnostjo in spretnostjo se da izravnati tudi to.

Friderik. Oh, ali to še ni vse! — Vedite, da je bilo moje življenje do zdaj kolikor je le mogoče neumno, kolikor je le mogoče potratno — gospod, prekosil sem vse zanikrneže celega Pariza.

Duresnel. Dobro!

Friderik. Igral sem kakor sam vrag.

Duresnel. Jako dobro!

Friderik. In izgubil sem vselej.

Duresnel. Tem bolje! — Dalje!

Friderik. Gospod, imel sem deset dvobojev in ranjen sem bil desetkrat. Slednjič, imel sem pet in sedemdeset ljubic in ž njimi sem zapravil štiri dedščine — ž njimi imam tudi čast, gospod, — (Hoče oditi.)

Duresnel (ga ustavi). Izvrstno, gospod, to je izvrstno.

Friderik (strmé). Kaj? — Vse to vas ne plaši?

Duresnel. Kaj še! Nasprotno.

Friderik. Ali malo poprej —

Duresnel. Malo poprej, gospod, sem vas imel za nepriličnega burkavca; ali eno po enem sem spoznal visoki pomen vaših besed.

Friderik. Visoki pomen —

Duresnel. Gotovo! — Vi ste si dejali: mlad človek, ki izide iz šole, nima družega v glavi nego grški in latinski; kar mu je potrebno, to je znanje svetá, vedenje, etiketa; in vi se predstavljate jako dobro. — Da, potrebno mu je, da zna gladko ravnati s konjem, z ostrino meča in s žrelom samokresa — in jaz tirjam, da moj sin umeje vse to — makar tudi boj na pest in na oklešek — da, gospod, ker slednjič človek ne more imeti dvoboja s katerim koli pritepencem in dobro je včasih, da umejemo poslužiti se orožja, ki nam ga je dala sama narava.

Friderik (zase). Kaj tu govori? — Kaj tu govori?

Duresnel. Pravim vam, da sem vas razumel; in kar mi je bilo posebno všeč, to je skušnja, ki jo imate v rečeh potrebnih v življenji.

Friderik. Kaj, vi se ne bojite?

Duresnel. Vaše prejšnosti? — Ne, gotovo ne, ker nevarnosti, ktere ste prestali, izpotja, na ktera ste zabredli, — vsega tega boste znali varovati svojega gojenca. — Uničen razuzdanec, oskubljen igravec, poparjen dvoborec, vi boste bolje nego kdor si bodi oznanjevali modrost, previdnost, varčnost; in kader boste v potrdbo svojih svetov mojemu sinu pokazali brazgotinave prsi, prazno možnjo, suho srce — tedaj vam bo pač moral verjeti. (Mirno:) Mar ne, gospod?

Friderik (jecljaje). Res da —

Duresnel. Vidite torej, da sem vas popolnoma dobro razumel.

Friderik (zase). Ah nà! Kdo se tu dela iz družega norca, jaz ali on?

Duresnel. Zdaj pa vam moram povedati, da čez eno uro odidem v Bordeaux. (Friderik se zgane.) Bordeaux vam je znan?

Friderik. Povrhoma, gospod; je že pet ali pa šest let, odkar sem ga zapustil — ali moja rodbina, moj oče stanuje tam.

Duresnel (zase). Zdaj ni več dvombe. (Glasno:) Jaz pojdem torej v Bordeaux na en mesec ali pa dva; med tem pa bi bil srečen, ko bi mogel pustiti na svojem mestu družega samega sebe.

Friderik. Mene, gospod?

Duresnel. Vas!

Friderik (premeni besedo). Ah, lej! — Gospod Duresnel, govoriva na kratko — vi imate neki uzrok, da ravnate tako? Ker slednjič, to ni naravno, da —

Duresnel. Resnično — imam uzrok, gospod de Marsan.

Friderik. Kakšen?

Duresnel. Čemu bi ga vedeli, ako ne prejmete ponudbe? Če jo pa prejmete, boste ga zvedeli, kader bom odpotoval.

Friderik (strmé). Ah!

Josip (pride; tiho Duresnelu). Gospod!

Duresnel. Kaj je spet? Hódite me motit, kader sem v opravkih!

Josip. Gospod Benjamin hoče vsakakor govoriti z vami.

Duresnel (zase). Pa zopet ta človek! (Josipu:) Recite mu, da pridem koj. (Josip odide.) Gospod, na par trenutkov sem prisiljen vas zapustiti; prosim vas, da med tem preudarite do dobrega. (Odide.)

ŠESTI PRIZOR.

Friderik (sam; nekoliko molka).

A jaz sem mislil, da ima čevlje na kveder! Na, hotel sem se norčevati z gospodom Duresnelom, zdaj pa se je on kratkočasil na moje stroške. Hm! Kaj ti je storiti, moj junak? Vzemi si dober nauk, pa — (Obrne se na odhod.) Ali vendar, ta uzrok, ki pravi da ga ima — (V tem trenutku se odpro glavna vrata.)

Timoleon (na vratih). Milostiva, prejmite moj najponižnejši naklon.

Estela (ravno tako). Na kmalu, jeli?

Friderik (zase). Timoleon! Kaj, ta je še zdaj tu? Dolgo ostaja v vas pri gospé Duresnelovej. (Hitro:) Jeli ponevedoma? — Da vidimo!

SEDMI PRIZOR.

Friderik. Timoleon.

Timoleon (Frideriku). Kaj, ti si še zdaj tu?

Friderik. To pač vidiš.

Timoleon. Tedaj ti je spodletelo, in niso te vrgli skozi vrata?

Friderik. Skozi vrata? — Čikalo je na to. Dragi moj, izvoljen sem.

Timoleon. Izvoljen — za kaj?

Friderik. Za odgojnika mladega Duresnela.

Timoleon. Ti? — Pojdi, pojdi!

Friderik. Taka je le —

Timoleon. Ali ti si se odrekel, to je da?

Friderik. Ne še — plavam.

Timoleon. Norčuješ se.

Friderik. Pa ne — govoril si mi o gospé, ki je mlada, koketna, mikavna, in, na mojo vero! —

Timoleon. Hm? — Ti kaniš dvorovati gospé Duresnelovej?

Friderik. Zakaj pa ne?

Timoleon. Ah! Ali ne govori vsaj, prosim te, bedarij.

Friderik (ga gleda). Kaj bi to tebi pačilo?

Timoleon. Nič — ali — gospod Duresnel je moj prijatelj in ti boš razumel —

Friderik. Ti, ti prijatelj moža, ki ima lepo ženo? — Govori drugim, moj dragi!

Timoleon. Rotim se ti —

Friderik. Tedaj dohajaš zavoljo hčere?

Timoleon. Še manje —

Friderik. Reci: na moje poštenje!

Timoleon. Na moje poštenje!

Friderik (resno). S čim torej vidim, da me ne spodlezuješ —

Timoleon. Bah! Ti si se tedaj zagledal v mlado? — Ali jaz sem mislil, da ne maraš za črnikaste?

Friderik (zase). Kakor se kaže, je črnikasta. (Glasno:) Črnikaste? Oh, obožujem jih, posebno če imajo kakor — (Zase:) Vraga, ne vem, kako jej je ime — (Glasno:) kakor — ona, tako rast! Kaj praviš ti o njenej rasti?

Timoleon. Krasota!

Friderik. Pa njene oči! — Kaj praviš o njenih očeh?

Timoleon. Milina!

Friderik. Pa njena mladost? — Misliš-li, da je prestara?

Timoleon. Kaj še? Sedemnajst let komaj.

Friderik. Niti toliko bi ne bil sodil — ah! prijatelj, to ti je krasno dete! Le njeno ime se mi ne dopada.

Timoleon. Meni se pa vendarle zdi, da Valentina —

Friderik. Da — Valentina — Valentina — nazadnje se bom vendarle navadil.

Timoleon. Ne taji torej, Friderik — zdaj razumem vse!

Friderik. Kaj neki?

Timoleon. Tvoje postopanje — „Iščejo odgojnika“ — to je bil samo izgovor, da —

Friderik. Zadel si jo; in zdaj je treba, da se midva razumeva. Izdajstvo za izdajstvo, pomoč za pomoč; če poveš ti, kaj sem jaz, povem jaz, kaj si ti; če mi pa ti strežeš v roko pri gospodu, stregel ti bom jaz v roko pri gospé; velja-li?

Timoleon. Velja!

Friderik (dobrodušno). Tedaj ne tajiš več?

Timoleon. Grom! Čemu?

Friderik. In napreduješ, se ve da, dobro?

Timoleon. Nisem nezadovoljen; upirala se je dozdej, ali —

Friderik. Ah, upirala?

Timoleon. Da — ali mož odhaja na dolgo pot — med tem pa — ni mogoče —

Friderik. Izvrstno; ali kje so mi misli! Kaj pa Rozalija? rajska Rozalija, ki si jej pred tremi meseci moral podpisati ženitno obljubo — iz hvaležnosti za —

Timoleon. Pst! Razdrla sva se na vekomaj!

Friderik. Kako neki?

Timoleon. Oh, ta je bila mojstrska! — Vračil sem jo s homeopatijo — in zdajle jo obožuje

sin Duresnelov! Jaz sem jih spravil skupaj — ti razumeš, to je pomoček, da sem se po mladem dal predstaviti tukaj; in tako sem se znebil obeh, enega po drugem! — Kaj praviš ti na to?

Friderik. Jako prebrisan! (Zase:) Ti capin!

Timoleon. Najlepše pa je to, da smo prepričali mladega, da je Rozalija cvet vsake čednosti. Zato jo ljubi, kakor se ljubi, kader se ljubi prvokrat!

Friderik. Ah! ah! ah! to ti je smešno! (Zase:) Kakšen slepar!

Timoleon. Ali bolje bo, da naju ne najdejo skupaj; jaz grem, zanašaje se nate, kakor se moreš ti zanašati name. (Odide.)

OSMI PRIZOR.

Friderik (sam).

Kaj! Gospod Duresnel da postane — in tak neslanež kakor Timoleon da mu pokvari na enkrat ženo in sina? Oh, to bi bilo vendar preveč, in tega jaz ne dopustim!

DEVETI PRIZOR.

Friderik. Valentina.

Valentina (nastopi bleda in zbegana). Ah, moj bog! (Zapazi Friderika.) Nekdo je tu!

Friderik. Kaj vam pa je, gospodičina?

Valentina. Meni — nič, gospod, nič!

Friderik. Ne zamerite, bleda ste in tresete se; kdo je uzrok? Ah res, vi me ne poznate, in zdim se vam nadležen. (Nakloni se.) Friderik de Marsan, prihodnji odgojnik — (Zase:) Sedemnajst let, ravna kot jelka, ona je — (Glasno:) gospoda vašega brata.

Valentina. Vi, gospod?

Friderik. Vi se čudite?

Valentina. Moj bog, mislila sem, da so vsi odgojniki stari, grdi in pa smešni!

Friderik (se smeje). Zakaj pač?

Valentina. Zato, ker je gospod Fauvel, stari učitelj mojega brata bil — vse to, in ker vi, ravno nasproti — (Zase:) Kaj pa vendar govorim? (Glasno:) Ne zamerite, gospod, hotela sem reči, da vam ni ravno videti — čeravno ni nič sramotno — posebno pa če — človek —

Friderik (smejé se, zase). Preljubeznjiva! (Glasno:) Umirite se, gospodičina. In zdaj, ko znate, da sem tako rekoč eden od vaše družine,

boste mi morebiti povedali, kaj vas je bilo tako zbegalo.

Valentina. Moj bog, prestrašila sem se, toda gotovo brez uzroka. Ali ko sem šla memo očetove izbe, čula sem, kako glasno je govoril, ni zdel se mi je razkačen — gospod Benjamin vendar ni podoben hudobnemu človeku.

Friderik. Gospod Benjamin?

Valentina. Je-li vam znan?

Friderik. Znan mi je neki človek s tem imenom, velik, suh, star kakih petdeset, s zvitim obrazom, in pa z glasom sladkim kakor med.

Valentina. Bo že ta.

Friderik. In pa ta gospod Benjamin je zdajle pri vašem očetu?

Valentina. Dà, gospod!

Friderik. Zahaja-li pogostoma k vam?

Valentina. Skoraj vsak mesec ga vidim — ali ni hudoben človek, jeli da ne?

Friderik. Oh, ne bojte se nič! On ne išče prepira s živo dušo!

Valentina. Ah, umirili ste me popolnoma! Ali, gospod, iti moram k svojej mačehi. (Odhajaje, zase:) Jako je prijeten. (Glasno in priporočevaje se:) Gospod — (Zase:) Jako prijeten! (Odide.)

DESETI PRIZOR.**Friderik** (sam).

Benjamin tukaj? Benjamin odrtnik! Kaj to pomeni? (Ozira se okoli.) Nikogar ni! Oh, to moram zvedeti vsakakor. — (Približa se desnim vratom v drugej vrsti ter sluša; molk.) To je gospod Duresnel, ki govori: „Vi ste slepar, vi ste goljuf!“ — Grom! Kaj bo pač Benjamin odgovoril na to? Odpiraj usta, ti zver! Ah! — — „Nad penzijo, ki mi jo dajete vsak mesec, treba mi je tale trenotek 3000 frankov, če ne —“ Nič več ne slišim. (Stopi spet naprej.) Penzija se mu plačuje vsak mesec? — Tu mora biti neka sleparija vmes.

EDNAJSTI PRIZOR.**Friderik. Benjamin.**

Benjamin (zvonaj). Hvala, dragi gospod Duresnel, hvala, dokler se vidiva zopet.

Friderik (zase). Kakor se vidi, je Duresnel plačal.

Benjamin (nastopi z desne, zapiraje listnico; zase). Imel sem dosti opraviti, predno je ptiček zapel danes, ni imel glasu; ali z dobrim načinom —

Friderik (ga potrka na ramo). Dober dan, papa Benjamin.

Benjamin. Hm? Gospod de Marsan!

Friderik. Ki vam želi dobro letino.

Benjamin. Vam je znan gospod Duresnel?

Friderik. Precej dobro, kaj pa vam?

Benjamin. Meni je znan že kakih deset let.

Friderik. Oh! lej! lej! — Kaj pa opravki, zmeraj dobri?

Benjamin. Slabi, dragi prijatelj, jako slabi — kredit je spodkopan, in pošteni ljudje so v stiski.

Friderik. Zato se imate vi tako dobro.

Benjamin. Šaljivec! Pa res, prav veseli me, da sem vas našel, moj dragi Friderik.

Friderik. Resnično?

Benjamin. Veste pač, da ste mi dolžni tisoč cekinov?

Friderik. Dobro, dobro; govorila bova o tem — drug krat.

Benjamin. Kdaj?

Friderik. Čez mesec dni.

Benjamin. Kje? Človek namreč nikdar ne vé —

Friderik. Dobro! V tejle hiši, ón dan, kadar pridete po — po svojo penzijo.

Benjamin. Hm? Vi veste? —

Friderik. Z bogom, gospod Benjamin, z bogom!

Benjamin. Razjasnite mi vsaj —

Friderik. Ali ste radovedni!

Benjamin. Naj pa bo, kakor vas je volja.

(Zase:) Naj me vrag vzame, če razumem le črko!

(Odide.)

DVANAJSTI PRIZOR.

Friderik. (Potem) Duresnel.

Friderik. Ah, moj Benjamin, vam mora peti gospod Duresnel? Ali jaz sem tu, ti rokonjač, in zvedel bom kmalu — ah res, ostanem-li tukaj? Nu, zakaj pa ne? — Lepa bo šala; kaj boljšega pa ravno tudi ne vem početi — naj bo!

Duresnel. Nu, gospod, ste si li premislili?

Friderik. Na mojo vero, gospod, reči vam moram, da me zeló mika—

Duresnel (požvenklja). Jako dobro! — Rekel sem vam, gospod, da odhajam, morebiti na dolgo časa; med tem boste vi gospodar v hiši; od mene vam je dana carta bianca.

Friderik. Ali, gospod —

Duresnel (Josipu, ki nastopi). Recite gospé, mojemu sinu in pa hčeri, da jih prosim, naj se potrudijo malo k meni. (Josip odide.)

Friderik. Dopustite, jaz —

Duresnel. O plači ne bova govorila; vi

niste človek za plačo, vi ste prijatelj, kteremu izročam ključ svoje kase in čast svoje hiše.

Friderik (ganen). Oh, gospod, toliko zupanja! Ne morem vam reči — lejte, dà, kar mi je vedno manjkalo, to je bila naloga velike dolžnosti, to plemenito breme, ki mi ga nudite zdajle vi. Do mojega dvajsetega leta je ravnal moj oče z mano kakor z otrokom, in ni me vadal družega nego spoštovanja — potem sem mislil, da me bo vzal za svojega prijatelja, ali ravnal je z mano kakor s pomočnikom, kakor s slugo! Služil sem mu za plačo — kaj je bilo? Delal sem dolgove. Pozneje je šel v Brasilijo, svoje premoženje pa je izročil oskrbniku — tedaj sem plenil hišo v slogi z oskrbnikom! — Danes pa, ko se obračate na moje poštenje, na moj razum — oh! danes, vedite, čutim, da sem mož — in pa pošten mož! (Ganen, pa skoraj smešno:) Na to vam dam svoj podpis.

Duresnel. Dobro, gospod; vidim, da se nisem prevaril.

TRINAJSTI PRIZOR.

Prejšnja. Estela. Edvard. Valentina. Josip.

(Nastopijo na leva vrata, za njimi Josip.)

Estela (Duresnelu). Ti si nas želel videti?

Duresnel. Mili moji, predstavljam vam

gospoda Friderika de Marsan; pripravljen je postati odgojnik mojega sina —

Friderik. Ne zamerite, nisem rekel ravno —

Duresnel (ustavi ga s pogledom in nadaljuje). — in pa, dokler ne bo mene nazaj, biti gospodar v naši hiši.

Estela. Zdi se mi neznano čudno, da si izbral družega, ne pa mene za —

Duresnel. Ko bi se ti umela pečati z odgojo osemnajstletnega mladeniča, ukvarjati se s številkami, pravdami —

Estela. To skrb bi mogel izročiti svojemu pravniku.

Duresnel. Morebiti! (Tiho.) Ali tega ne morem naročiti svojemu pravniku, da čuva in pa brani tebe.

Estela. Mene? Meni ni treba branitelja.

Duresnel (jako tiho). To bi želel tudi jaz; ali, ko bi, enega dné, gospod — Timoleon narobe razumel čuvstva — prijateljstva, ki jih imaš naproti njemu, tedaj boš našla v gospodu Marsanu moža, da se moreš zanesti na njegovo pomoč.

Estela (zase). Kakšne so to besede?

Duresnel. Vi ste razumeli, Josip? Pokorni boste gospodu, kakor meni samemu. Povejte mojo zapoved družini, pojdite! (Josip odide. — Frideriku:) Gospod de Marsan, govoriti moram na samem z mojo ženo in pa s hčerko, puščam vas samega z

vašim gojencem. (Friderik se zgane.) Videla se bova, predno odidem.

Edvard (zase). To bo lepa šala!

Valentina (tiho Esteli). Jako prijeten je, jeli?

Estela. Morebiti — ali meni ni všeč. (Estela in Valentina odideta, Duresnel za njima, stisnovši poprej roko Frideriku.)

ŠTIRINAJSTI PRIZOR.

Friderik. Edvard. (Potem) Josip.

Friderik (zase). Lep mladenič! Moškega pogleda, odprte postave; dalo bi se kaj storiti iz njega.

Edvard (zase). Obraza je zoprnega, nič mi ni všeč. (Gre k mizi na levej, pa vzame pet ali šest zvezkov ter jih dene pod pazho.)

Friderik. Sédite, mladi prijatelj!

Edvard (jako mrzlo, zase). Sédel bom, če bom jaz hotel. (Glasno :) Kaj me kani gospod izpraševati? Latinski? Tule je Virgil. Grški? Tule je Homer; morebiti —

Friderik. Denite vse to na stran — mladi prijatelj, katero vino pijete rajši, Šampanjca ali pa Bordeaux?

Edvard. Kaj?

Friderik. Prašal sem vas, katero vino rajši pijete, Šampanjca ali pa —

Edvard. Ali, gospod —

Friderik. Tedaj mi nečete odgovarjati?

Edvard. Na mojo vero, gospod, rajši pijem Šampanjca.

Friderik (veselo). To sem si mislil! V vaših letih so si vsi enaki — vsi enaki! Ali, prijatelj, vi tedaj ne veste, da od Šampanjca človek oslabí, otrpne, da želodec izgubi prebavljivost? — Bordeaux pa je zdrav za želodec, in pa krepčaven, bolj nego katerokoli si bodi vino. Zatorej če imate vame zaupanja, boste pili Bordeaux-a, kolikor ga boste mogli nositi; Šampanjca pa — nikdar!

Edvard. Ah, taka je, gospod?

Friderik. Dà, taka! — Moj dragi, sem-li se vam zdel kakor kakšen molè ali pa pedant ponevedoma? Se vé da, vi me ne poznate in to je prav sitno. Toda spoznala se bova kmalu, verjemite mi. — (Pokliče:) Josip!

Josip (nastopi na mah). Gospod?

Friderik. Vi tedaj prislušujete na vratih, Josip?

Josip. Ah, gospod!

Friderik. Vraga, vi znate dobro streči. — Dva groga!

Josip (strmé). Gospod?

Friderik. Josip, jaz ne maram ponavljati zapovedi — dva groga!

Josip. Koj, koj, gospod! (Odhajaje, zase:) To nam je lep odgojnik!

Friderik (ponudi smotko). Kadite-li?

Edvard. Kadim, ali oče ne vé zato.

Friderik. Oh, meni to ni všeč, ne! Ali ne kaditi, ali pa reči očetu: „Kadim!“ Skrivati se pa pred njim — fej! — to je grdo! — Vzemite, tu vam je smotka, suha kot kakšen šolmašter.

Edvard (zase). Zdi se mi, da se bom privadil. (Užgeta smotki. — Josip prinese plošo.)

Josip (zadaj). Oh, lejte si gospodov, kadita!

Friderik. Postavite semle! — Pojdite!

Josip. Koj, gospod! (Zase:) Lepega nam odgojnika! (Odide.)

Friderik. Zdaj pa, mladi moj, reciva ktero.

Edvard. Le, gospod odgojnik.

Friderik. Kader je dvema sojeno živeti skupaj, dobro je, da se spoznata. V par besedah vam bom povedal, s kom imate opravka: s človekom, ki je zeló voljen, vas ljubiti, kakor starši brat; dobra duša, če ste mu odkritosrčen — nestrpljiv, če ste drugačen; volite!

Edvard. Volil sem — dobro dušo.

Friderik. Živio! Trkniva, na vaše zdravje!

Edvard (odpivši malo, kašlja). Ah, ali je hud!

Friderik (ko je pil). Saj ni dosti ruma tu notri. (Vzame rum ter prilije.) Koliko vam je let?

Edvard. Osemnajst.

Friderik. Kdo so vaši prijatelji? Koliko jih imate?

Edvard. Imam jih kake tri kope.

Friderik. Prave, srčne mislim.

Edvard. Dva.

Friderik. Vraga, kako hitro gre to pri vas! Jaz, ki tule z vami govorim, starji sem deset let, pa nisem mogel najti nikdar niti enega.

Edvard. Mogoče; ali morete mi verjeti —

Friderik. Da, ako imate privilegij — kdo sta ta vaša prijatelja?

Edvard. Eden je grof de Lucienne; pet in dvajset let ima in pa šestdeset tisoč liver dohodka. Poštena duša, nanj morem zaupati.

Friderik. Ne zamerite: koliko vam daje oče na mesec za vaše zabave?

Edvard. Oče — daje mi po dve sto frankov na mesec.

Friderik. Dve sto frankov na mesec? In vi imate za prijatelja človeka, ki ima šestdeset tisoč liver na leto? Prijateljstvo nemogoče!

Edvard. Kaj?

Friderik. Kakor sem rekel! — Udeležujete-li se vi njegovih zabav, ali se pa ne udeležujete? Če se udeležujete, grof plačuje za vas in to vas ponižuje; ali pa delate dolgove, to pa je nevarno. Če se pa ne udeležujete, tedaj ste mu nevošljivi, nehoté; od nevošljivosti do sovraštva je pa le en korak! Not vam torej prijatelja, ki ga bo treba premeniti. Pogledjva družega.

Edvard. Oh, kar se tiče drugega, to je neki Timoleon d' Auberval.

Friderik. Znan mi je; in ta je ravno nasprotek prejšnjega —

Edvard. Nu?

Friderik. Nu, on je v onem razmerji proti vam, v katerem ste vi proti grofu. Dolžan vam je denarja, mar ne?

Edvard. Res da, ali —

Friderik. To sem vedel za gotovo! — Pogledjva ženske.

Edvard. Ženske?

Friderik. Eh, da! Ker to je vendar jasno, da mlad junak kakor vi ima vsaj kake dve ali pa tri ljubice.

Edvard. Pa ne, gospod, jaz imam samo eno.

Friderik (zase). Ah! Ah!

Edvard. Samo eno, ki jo ljubim, ki jo obožujem.

Friderik. Na vaše zdravje — njeno ime?

Edvard. Vi mi prisežete, da ostane skrivnost?

Friderik. Grom in tresk!

Edvard (približa svoj stol Friderikovemu). Zove se Rozalija d' Aiglemont.

Friderik. Ah!

Edvard. Vam je znana?

Friderik (kašlja na ves glas). Hum! Ne!

Edvard. Tedaj vam ni znana najlepša žen-

Friderik. Kdo so vaši prijatelji? Koliko jih imate?

Edvard. Imam jih kake tri kope.

Friderik. Prave, srčne mislim.

Edvard. Dva.

Friderik. Vraga, kako hitro gre to pri vas! Jaz, ki tule z vami govorim, starji sem deset let, pa nisem mogel najti nikdar niti enega.

Edvard. Mogoče; ali morete mi verjeti —

Friderik. Da, ako imate privilegij — kdo sta ta vaša prijatelja?

Edvard. Eden je grof de Lucienne; pet in dvajset let ima in pa šestdeset tisoč liver dohodka. Poštena duša, nanj morem zaupati.

Friderik. Ne zamerite: koliko vam daje oče na mesec za vaše zabave?

Edvard. Oče — daje mi po dve sto frankov na mesec.

Friderik. Dve sto frankov na mesec? In vi imate za prijatelja človeka, ki ima šestdeset tisoč liver na leto? Prijateljstvo nemogoče!

Edvard. Kaj?

Friderik. Kakor sem rekel! — Udeležujete-li se vi njegovih zabav, ali se pa ne udeležujete? Če se udeležujete, grof plačuje za vas in to vas ponižuje; ali pa delate dolgove, to pa je nevarno. Če se pa ne udeležujete, tedaj ste mu nevošljivi, nehoté; od nevošljivosti do sovraštva je pa le en korak! Not vam torej prijatelja, ki ga bo treba premeniti. Poglejva družega.

Edvard. Oh, kar se tiče drugega, to je neki Timoleon d' Auberval.

Friderik. Znan mi je; in ta je ravno nasprotek prejšnjega —

Edvard. Nu?

Friderik. Nu, on je v onem razmerji proti vam, v katerem ste vi proti grofu. Dolžan vam je denarja, mar ne?

Edvard. Res da, ali —

Friderik. To sem vedel za gotovo! — Poglejva ženske.

Edvard. Ženske?

Friderik. Eh, da! Ker to je vendar jasno, da mlad junak kakor vi ima vsaj kake dve ali pa tri ljubice.

Edvard. Pa ne, gospod, jaz imam samo eno.

Friderik (zase). Ah! Ah!

Edvard. Samo eno, ki jo ljubim, ki jo obožujem.

Friderik. Na vaše zdravje — njeno ime?

Edvard. Vi mi prisežete, da ostane skrivnost?

Friderik. Grom in tresk!

Edvard (približa svoj stol Friderikovemu). Zove se Rozalija d' Aiglemont.

Friderik. Ah!

Edvard. Vam je znana?

Friderik (kašlja na ves glas). Hum! Ne!

Edvard. Tedaj vam ni znana najlepša žen-

ska celega Pariza! In pa dobra je, pa ljubeznjiva, pa omikana!

Friderik. Ah! Na vaše zdravje!

Edvard. Predstavil me je Timoleon; upirala se je dolgo časa, slednjič pa, čez štirinajst dolgih dni mi je razodela, da me ljubi; jaz sem jej prisegel, da jo bom vzel; med tem pa sem najsrečnejši človek na svetu.

Friderik. Izvrstno! In pa bogata je tudi, bogata, ta gospa?

Edvard. Mislim, dà! Kako elegantno je vedno opravljena — in konje ima prekrasne.

Friderik. Odkod jej je to premoženje?

Edvard. Odkod? Jaz tega ne vem.

Friderik. In vi jo spremljate na sprehajališče, v gledišče?

Edvard. Kaderkoli mi je le mogoče. Kako srečen sem vidé, da jo občuduje ves svet ter mi jo zavida.

Friderik. Dà, razumem, razumem, to jako godi; ali nekaj je vendar zraven, na kar vi ne mislite, namreč to, da je svet sila hudoben; beli si glavo, odkod to bogastvo; in če ne najde na mah vira, koj sodi: ženska vzdrževana! Sodi pa še dalje; vidé vas v loži, v kočiji, pravi: To je gospod, ki plača. — „Saj nima niti groša.“ — Ah, to je le njen srček!

Edvard. Ali to je pa vendar strašno.

Friderik. Ni kaj prav prijetno, ne; pa če je človek v svojem srcu prepričan —

Edvard (odločno). Ali to ni dovolj, gospod!

Friderik (zase). Lèj, lej!

Josip (nastopi). Gospod seda na voz, in želi svojega sina.

Edvard. Že tečem, da ga poljubim. Na kmalu, prijatelj! (Odteče.)

Friderik. Stojte, stojte! Jaz grem z vami.

Josip. Gospod mi je naročil, da vam dam tale list. (Da mu list in odide.)

PETNAJSTI PRIZOR.

Friderik (sam).

Tu je gotovo uzrok njegovega čudnega ponašanja naproti meni. (Odpre list.) Pismo mojega očeta! (Bere:) „Moj stari prijatelj!“ Njegov prijatelj! „Jaz sem se postaral in oslabel; in ker je vsak korak, ki ga zdaj storim, velik korak proti grobu, zato te želim videti in pa poljubiti zadnjikrat. — Imam enega sina, znano ti je, (Sklone glavo.) ki je bil nesreča mojega življenja. Poprosil bi te rad, da se ozreš na zgubljeno dete, in da mu podaš roko, če ni njegova čast popolnoma padla v brezno, kamor se mu je pogreznilo premoženje in pa otročja ljubezen. Pridi, pridi, če nisi pozabil tovarša svoje mladosti. Horacij de Marsan.“ (Molk.) Oh, zdaj razumem! (Povzdigne glavo.) Dà, tu ostanem! (Čuje se drdranje voza.)

(Konec prvega dejanja.)

Drugo dejanje.

Šest tednov pozneje.

Sobana pri Duresnelovih. Zadaj komin s zrcalnim steklom; skozi se vidi druga sobana. Na vsakej strani komina vhod s zagrinjalom; tudi na stranéh vrata. Sobana je pripravljena za bal. Na desno izba Friderikova.

PRVI PRIZOR.

Josip. Več strežajev. (Na konci:) Friderik. Rozalija.

Josip (stojé pred kominom si greje nogi in govori s strežaji). Kje ste mi vi? Podvizajte se!

Prvi strežaj (nastopi). Sveče so prižgane.
(Sede na desno.)

Drugi strežaj (nastopi). Sedeži so v redu.
(Sede na levo.)

Tretji strežaj (nastopi). S preprogami sem gotov. (Sede na desno.)

Četrti strežaj (nastopi). Tapete se svetijo.
(Sede na levo.)

Vsi (na enkrat). Ouf!

Josip. Ah! Nà, ali nas mezdi teh šest tednov ta prokleti odgojnik! V pondeljek bil je fantovski zajutrek — v torek, veliko kosilo — v sredo, južina — v četrtek, punč — v petek, velika večerja — v saboto, ples; — na zadnje mu ni preostalo nič, nego ples v šemah, in tudi tega nam ni prizanesel! In vse to, se vé, da omika svojega gojenca; meni se zdi, da ga bo lepo omikal, meni! (Strežaji se smejejo.) In pa kako nam zapoveduje! Kako nas goni! Znoj nam kapa od čela, na moje poštenje! — Pa kaj, plačajo ga, kakor nas! — Sluga je, kakor mi!

Vsi. Ta je gotova!

Josip. Nazadnje mu bom pa jaz vendar dal pod nos, kar mu gre, dà!

Vsi. Jaz tudi — jaz tudi!

Josip. Naj si le ne domišljuje, da se ga morebiti bojim!

Prvi strežaj. Pst! Not ga! (Vsi strežaji ustanejo. Josip zapusti komin. — Friderik izide iz svoje izbe. Pod pazho vodi gospó, popolnoma zagrneno; ž njo gre proti zadnjim vratom na levej.)

Friderik (gredé). Verjemite mi, Rozalija, čez leto dni vas bo blagoslavljal Edvard.

Rozalija. Tega se pač nadejam. — Z bogom, Friderik!

Friderik. Še eno besedo! — Če Timoleona ne bo do polnoči k vam, tedaj — veste, kako sva se dogovorila?

Friderik. To bi rekel!

Edvard. Ali — ko sem vam govoril o njej — zdelo se mi je, da vam ni znano njeno ime?

Friderik. Dà, ker ga je premenila.

Edvard. Kaj pravite?

Friderik. Pravim vam, da ni leto dni, kar se je zvala Felicija Dumont.

Edvard. Oh, to ni mogoče! — Ali, recite, kaj je imela tule opraviti?

Friderik. Imela mi je nekaj malega naročiti.

Edvard. Zame?

Friderik. Lej ga, ali je čuden! Domišlja si, da vse misli le nanj!

Edvard. Stojte, Friderik, nikar me tako ne mučite: povejte mi vse, kar veste —

Friderik. O Rozaliji? Ubogi prijatelj, večer bi bil prekratek.

Edvard. Kaj? Tedaj me slepari — tedaj me ne ljubi?

Friderik. Počasi! Ljubi vas, in vi niste ón, ktereга slepari, ker vi ste prišli zadnji na rovaš; sleparjeni so oni prejšnji.

Edvard. Friderik, če kdo govori kaj tacega, treba je, da dokaže.

Friderik. Oh, to ni težko!

Edvard. Eh! Dobro, jaz hočem, jaz tirjam tale trenotek dokaz, da —

Friderik. In če vam ga dam, hočete-li priseči, da je ne pogledate nikdar več?

Edvard. Nikdar več, prisegam vam.

Friderik. In vzeli boste svojo sestričino?

Edvard. Nikdar — to je, koj, koj!

Friderik (mu da odprto pismo). Tedaj — berite.

Edvard (hitro zgrabi list). „Mladi Duresnel je nocoj na tlaki, doma imajo bal; in ker nisem rada sama, zato vas bom čakala ob enajstih. — Podpisana, Rozalija!“ In pismo naj prejme gospod Timoleon! — Timoleon, moj najboljši prijatelj! On, ki je — oh, to je nesramno!

Friderik. Taka je, dragi prijatelj! Pa — bodite pameten; Timoleon vam ni pridna roba, to sem vam že povedal. Kar se pa tiče Rozalije, pa ni ona kriva, da ste jo vi obdali s tolikim svitom, o kakoršnem sama ni nikdar sanjala.

Edvard. Obljubil sem vam, Friderik, in nikdar več ne pogledam te ženske — vzel bom sestričino, če bo silil moj oče. Ali zavoljo Timo-leona vam nisem obetal ničesar, in on mi bo plačal za oba. (Odvihra zadaj na levo.)

ČETRTI PRIZOR.

Friderik. (Potem) **Valentina.**

Friderik. Edvard, Ed —, ljubo mi je, da mu srd in pa kesanje odganjata žalost, tako bo

prej gotovo. Prej nego jutri se ne more boriti. In tako imam jaz časa dovolj pred sabo. — Benjamina dolgo ni.

Valentina (nastopi tiho z leve, v toaleti za bal). Sam je — tem bolje!

Friderik (jo opazi, zase). Valentina! — Ali je lepa takale!

Valentina. Dober večer, gospod Friderik!

Friderik (zase). Hajd, odgojnik — k tvojej nalogi! (Glasno:) Že pripravljeni?

Valentina. Dà, jaz —

Friderik. Oh, razumem, plesni dan; mlade deklice bi se oblekle ob petih zjutraj.

Valentina. Deklice! Ali jaz imam že sedemnajst let, gospod.

Friderik. Res? Onkrat se je govorilo pri gospé de Blangy, da bi vam človek prisodil komaj trinajst let — to vas mora veseliti.

Valentina. Pa ne! — Nahajate-li vi, da sem kakor s trinajstimi leti, kaj?

Friderik. Jaz? — Ne; stavl sem, da imate štirinajst let — izgubil bom.

Valentina. Taka je tedaj? Eh, dobro, pa grem —

Friderik (hitro). Oh, nikar! (Hladno:) Želeli ste z mano govoriti?

Valentina. Dà, gospod, hotela sem vas najprej poprašati o mojej toaleti; ali —

Friderik. O vašej toaleti? — Ne dejal bi

ravno, da ni — toda tale bela obleka nabrana s šopki od plavic, in pa venec iz poljskih cvetlic — to je pač pastirski.

Valentina (žalostno). Ah, tedaj se vam ne zdim dobro opravljena?

Friderik. O pač! Ali meni ni po volji bela barva, meni. — Gotovo vam je še v spominu gospodičina de Vernon, kako je bila ón dan lepa s zelenim krilom, s šopki od rož, pa z rumenim turbanom.

Valentina. Ah, to vam je všeč? (Zase:) Kar zjokala bi se!

Friderik (zase). Ubogi angelj moj! (Glasno:) Hoteli ste me še nekaj poprašati?

Valentina. Dà, ali — ne upam si več — zdaj, ko se vam zdim grda.

Friderik (se spozabi). Meni? (Brž se popravi.) Govorite, prosim vas.

Valentina. Bah! Če prav! Povedala bom vendarle. — Ker ste vi pozabili me pozvati, zato vam nudim jaz —

Friderik. En ples?

Valentina. Dà, gospod, tule je moja knjižica.

Friderik (jo odpre). Saj je že polna!

Valentina (živo). Pa ne; še je praznih listov.

Friderik. Poglejmo —: številka druga, gospod d' Estigny; četrta, gospod de Villiers; šesta,

gospod de Lucenay, i. t. d. (Obrne list, se vpiše ter jej vrne knjižico.) Hvala lepa!

Valentina (bere). Stiri in dvajseti!

Friderik. Nu, oddano je vse!

Valentina (najivno). Prvi je bil prost.

Friderik. Prvi je za vašega brata, gospodičina.

Valentina. Bilo je tudi še drugih pred štiri in dvajsetim.

Friderik. Pomislite, milo dete, da moram pustiti plesati s početka — imenitne osebe. Zatorej moram držati se moje številke. (Zase:) Ali jej moram biti všeč!

Josip (nastopi). Gospod Benjamin je prišel ravnokar in želi gospoda de Marsan.

Friderik. Naj pride. — Na kmalu, gospodičina.

Valentina. Priporočam se, gospod. (Zase:) To mi roji po glavi! Brž ko ne zato, ker nisem lepo oblečena, neče plesati z mano. — Dà, dà, prav zato! (Odide na levo.)

PETI PRIZOR.

Friderik. Benjamin.

Friderik (sam). Tákrat — bo pa trdega posla! Na srečo ga znam zvijati, Benjamin. (Gre

sedet na desno, blizo komina, — Benjamin nastopi.) Dober dan, moj dragi gospod! Želeli ste se danes v jutro pomeniti z mano; ali ker sem imel toliko opravkov, moral sem odložiti na nocoj. — Sédite in pogrejte se.

Benjamin. Dà, čital sem vaš primeček, doli pod povabilom, in —

Friderik. Kaj ste želeli, gospod Benjamin?

Benjamin. Hotel sem vas prašati, je-li pustil gospod Duresnel zame —

Friderik. Asignacijo na pet sto frankov? Dà, gospod Benjamin. Gospod Duresnel vam je torej dolžnik?

Benjamin. Kaj pa da, ker mi daje —

Friderik. Da, da, gotovo. Ali reči vam moram, da je nekako čudno to vaše posojilo.

Benjamin. Kako to?

Friderik. Šest tednov sem premetaval vse papire Duresnelove, knjige dohodkov in stroškov —

Benjamin. Ah!

Friderik. In videl sem res, da vam je skozi deset let plačeval po pet sto frankov na mesec, in vrhu tega še štirideset tisoč frankov, vsega skupaj torej sto tisoč; to sem videl vse. Ali vi ste edin upnik, ki mu ni vpisano niti posojilo, niti ime.

Benjamin. Nu?

Friderik. Nu, veste-li, kaj sem razsodil iz tega?

Benjamin. Kako bi vedel!

gospod de Lucenay, i. t. d. (Obrne list, se vpiše ter jej vrne knjižico.) Hvala lepa!

Valentina (bere). Stiri in dvajseti!

Friderik. Nu, oddano je vse!

Valentina (najivno). Prvi je bil prost.

Friderik. Prvi je za vašega brata, gospodičina.

Valentina. Bilo je tudi še drugih pred štiri in dvajsetim.

Friderik. Pomislite, milo dete, da moram pustiti plesati s početka — imenitne osebe. Zatorej moram držati se moje številke. (Zase:) Ali jej moram biti všeč!

Josip (nastopi). Gospod Benjamin je prišel ravnokar in želi gospoda de Marsan.

Friderik. Naj pride. — Na kmalu, gospodičina.

Valentina. Priporočam se, gospod. (Zase:) To mi roji po glavi! Brž ko ne zato, ker nisem lepo oblečena, neče plesati z mano. — Dà, dà, prav zato! (Odide na levo.)

PETI PRIZOR.

Friderik. Benjamin.

Friderik (sam). Tákrat — bo pa trdega posla! Na srečo ga znam zvijati, Benjamin. (Gre

sedet na desno, blizo komina. — Benjamin nastopi.) Dober dan, moj dragi gospod! Želeli ste se danes v jutro pomeniti z mano; ali ker sem imel toliko opravkov, moral sem odložiti na nocoj. — Sédite in pogrejte se.

Benjamin. Dà, čital sem vaš primeček, doli pod povabilom, in —

Friderik. Kaj ste želeli, gospod Benjamin?

Benjamin. Hotel sem vas prašati, je-li pustil gospod Duresnel zame. —

Friderik. Asignacijo na pet sto frankov? Dà, gospod Benjamin. Gospod Duresnel vam je torej dolžnik?

Benjamin. Kaj pa da, ker mi daje —

Friderik. Da, da, gotovo. Ali reči vam moram, da je nekako čudno to vaše posojilo.

Benjamin. Kako to?

Friderik. Šest tednov sem premetaval vse papire Duresnelove, knjige dohodkov in stroškov —

Benjamin. Ah!

Friderik. In videl sem res, da vam je skozi deset let plačeval po pet sto frankov na mesec, in vrhu tega še štirideset tisoč frankov, vsega skupaj torej sto tisoč; to sem videl vse. Ali vi ste edin upnik, ki mu ni vpisano niti posojilo, niti ime.

Benjamin. Nu?

Friderik. Nu, veste-li, kaj sem razsodil iz tega?

Benjamin. Kako bi vedel!

Friderik (ustane). Rzsodil sem, da ste vi slepar — kar zame ni bilo nič novega — in pa bedak, in temu sem se začudil — ne tajim vam nič.

Benjamin (z angeljskim glasom). Jaz nisem nagel, to vi veste; ali če kdo s takimi besedami pita poštenega človeka —

Friderik. Tedaj mu ta založi par zaušnic; če pa z njimi pita tacega kakoršen ste vi, tedaj je pa treba dokazov, jeli?

Benjamin (ustane). Meni se zdi.

Friderik. Dobro; not moje sodbe: Gospod Benjamin ni upnik Duresnelov, ta pa mu daje denar o stanovitih rokih — torej mora imeti gospod Benjamin neki talisman, s katerim prisili Duresnela, da mu poje. — Jeli to jasno?

Benjamin. Čisto jasno.

Friderik. Dobro, gospod Benjamin; ker je pa meni jako sitno, odgajati otroke, in ker mislim, da sem že dosti star, da si kaj stanovitnega priskrbim, zato — se vam nudim, da kupim od vas te — ptičje orgljice.

Benjamin. Kaj pa boste ž njimi?

Friderik. Kaj?! Orgljjal bom nanje.

Benjamin. Ali teh šest tisoč frankov, ki bi jih dobivali na leto —

Friderik. Kaj šest tisoč frankov! — S tako sesalko bi jaz izsušil prej nego v enem letu kaso Montechristovo.

Benjamin. Dà, vi — vi ste mlad — po-

gumen — podvzeten — in pa izgubiti tudi ne morete nič; toda jaz, jaz moram varno ravnati, ne morem — kar naravnost naprej, kakor bi rad.

Friderik. Dà, ravno zato! — Prodajte mi torej svojo — mašino, vse drugo bo moja skrb.

Benjamin (si praska nos). Da vam jo prodam!

Friderik. Nu?

Benjamin. Za koliko?

Friderik. To vam porečem, ko zvem, kakšna da je.

Benjamin. Pač res — če človek kaj kupuje, neče mačka v vreči — vsaj jaz sem tak.

Friderik. Če je dobra, dam vam počez kolikor ste dobili skupaj teh deset let, in povrhi onih štirideset tisoč.

Benjamin. Oh! Gospod Duresnel mi je to že predložil, še v početku te zadeve; ali skupni iznesek je le iznesek, gotove obresti pa —

Friderik. Dà dà, ali treba vam je šestnajst let, dokler naberete sto tisoč frankov. Gospod Duresnel pa je deset let starji nego vi, in pa — niste li spazili, kako vkup leze?

Benjamin. Dà, res!

Friderik (pokaže svojo glavo). In pa tule gori! — Skoraj je prazna!

Benjamin. Resnično!

Friderik. Če pa njega več ne bo, pa z bogom dohodki! — Njegov sin bi vas kratko in malo vrgel skozi okno.

Benjamin. Mislite - li?

Friderik. Mladi? Ta vam je hud kakor ris?

Benjamin. Vraga! Ali ko bi vam to reč pokazal, vi pa bi odstopili?

Friderik. Ostala vam bo vsakakor v rokah?

Benjamin. To je res! (Tiho:) Naj bo! Dragi prijatelj, — kriva menjica je!

Friderik. Kriva menjica? — Od gospoda Duresnela?

Benjamin. Ne, od njegovega očeta. (Dobrovoljno:) Kriva menjica, pa vendar prav poštena; združena z okolnostimi, ki so jako polajšujoče. Jaz bi bil to imenoval naglost, gorečnost, kipenje srca — ali sodnija to drugače razlaga, in vi veste, da je vselej neprijetno —

Friderik. Vem, vem — in zato ostajem mož beseda!

Benjamin. Gotov denar — kdaj? Porok — kdo?

Friderik. Gotov denar čez leto dni — na moj podpis!

Benjamin. Na vaš — ne, ne, rajši ostanem revež.

Friderik (zase). Vraga! Pa vendar mora! (Hitro:) Ah! Ta velja! (Glasno:) Tedaj vi nečete?

Benjamin. Negotovo za gotovo? Nikdar nimam navade —

Friderik (tiho). Ko bi vam pa jaz dal obveznico plačljivo dan po mojej poroki z — gospodičino Duresnelovo?

Benjamin. Z gospod — — oh! oh! — razumem! Vi kanite menjati z očetom; on vam bo dal svojo hčer, vi pa mu boste vrnili menjico —

Friderik. Taka je!

Benjamin. Vi niste bedak, veste-li to? Ali poštenjaci imajo svoje slabosti z otroki; in če bi se mala po robu postavila?

Friderik. Ona? Oh, od njene strani se ni bati ničesar.

Benjamin. Izvrstno! Dokažite mi, dragi gospod, vi me razumete dobro, dokažite mi, da vas gospodičina Duresnelova ljubi, pa je kupčija storjena.

Friderik (zase). Kaj čem? Moram! (Glasno:) Nič lažjega nego to. (Pozvoni, Josip pride.) Recite gospodičini, da jo prosim, naj bo tako dobra, da pride sem — govoriti moram ž njo tale mah. (Gre na levo. — Josip odide. — Benjaminu:) Vi pa stopite v tole izbo, pa pustite vrata nekoliko odprta; slišali boste, da bo veselje, in prepričali se — (Benjamin si praska nos.) Ta način vam ni po volji?

Benjamin. Oh, tega nisem dejal! Moj bog, saj ne premišljam tako natanko! — Zdi se mi le, da imam jaz boljši način.

Friderik. Kakšen?

Benjamin. Lejte, sploh — jaz rad svoje opravke opravljam — sam.

Friderik. Vi tedaj meni ne verujete?

Benjamin. Jaz, prijatelj? Jaz ne verujem

nikomur na svetu. Če vam je torej prav, prašal bom jaz gospodičino, vi pa boste poslušali.

Friderik. Ali mislite, da bo gospodičina zaupala toliko neznanemu človeku?

Benjamin. Če vas ljubi, tedaj je vse eno, znan ali pa neznan! Sploh mi verjemite, da bom kmalu videl, kaj in kako, na mojo vero! Slišim nekaj šumeti, na vaše mesto! Jaz pa, na moj posel.

Friderik. Naj bo! Zadovoljen sem! Ali — bodite pameten. (Odide spredaj na desno.)

ŠESTI PRIZOR.

Benjamin. Friderik (skrit). Valentina.

(Valentina je premenila toaleto: oblečena je skoraj smešno.)

Benjamin (ko jo zagleda). Kaj je to?

Valentina (se začudi). Gospod Benjamin —

Benjamin. Ravno on, ki se vam naklanja zavoljo ljubeznjivosti, s katero nosite toaleto, ki —

Valentina. Je-li vam všeč?

Benjamin (zatira smeh). To je vkus!

Valentina. Bila sem vzela drugo, pa sem jo zopet pustila —

Benjamin. Zakaj neki?

Valentina. Krilo je bilo iz tila, in to mi je sicer všeč — ali damast je — lažji.

Benjamin. Ah! Vam se zdi, da je damast lažji nego —

Valentina. Vsakakor je manje otročji. Pa ne zamerite, rečeno mi je, da je gospod Friderik želel z mano govoriti.

Benjamin. To je res, ali ko bi vas bil ravno moral sprejeti, ón mah je zbežal.

Valentina. Zbežal? — Veste-li, kaj mi je hotel?

Benjamin. Mislim, da se je hotel posloviti.

Valentina. Mar odhaja?

Benjamin. Jutri — zgodaj.

Valentina. Na dolgo časa?

Benjamin. Za zmeraj!

Valentina. Kaj ste rekli?

Benjamin. Rekel sem: za zmeraj.

Valentina. Tedaj mu je dolgčas pri nas?

Benjamin. Menim da ne, ali čuti se tu nesrečnega!

Valentina. Nesrečnega? Zakaj pa?

Benjamin. Tega vi ne veste?

Valentina. Kako bi neki!

Benjamin. Kaj, vi ne veste, da vas — ljubi?

Valentina (vesela pa zmešana). Mene? On?

— Ah, lejte si, tega bi ne bila mislila! — Pa kdo bi bil tudi verjel; zmeraj je bil osoren, ravnal je z mano kakor z otrokom, zdela sem se mu

grda, dà, gospod, ravnokar mi je to rekel — kdo bi bil tedaj mogel pričakovati —

Benjamin. Brž ko ne je le hotel skrivati —

Valentina. Skrivati, kaj neki?

Benjamin. Svojo ljubezen.

Valentina. Čemu pa bi jo skrival?

Benjamin. Ali — kaj vem jaz?! Morebiti se je bal, da vam ni všečen.

Valentina. Le njegovo zabavljivo ponašanje mi ni bilo všeč.

Benjamin. Torej ste mu odpustili, da se je predrznil —

Valentina. Odpustila? Mar je tak greh, koga ljubiti? To bi se mi moralo povedati, ker tedaj bi ne —

Benjamin. Vi bi ne —

Valentina. Ne, naj ostane skrivnost, preveč hudoben je bil ravnokar.

Benjamin. Povedati pa mu vendar moram, da naj gre, ali pa, da naj ostane.

Valentina (hitro). Naj ostane.

Benjamin (zase). Ta mala bi bila morala iti v odgojilišče. (Glasno:) Ali če ostane, ljubil vas bo vsak dan bolj.

Valentina. Kaj pa da, to upam.

Benjamin (zase). Bila je že tam. (Glasno:) Ali on je brez premoženja, in če vaš oče poreče, da neče?

Valentina. Ah, to bi rada videla, lejte si! —

Ko bi oče kaj rekel, bila bi jaz bolna dva dni, tretji dan pa bi — šel on sam — po pošti iskat gospoda de Marsan. (Na pol zase:) „Friderik de Marsan“ — lepo ime, jeli?

Benjamin. Krasno! Tedaj jaz grem, da mu povem —

Valentina. Oh! Nikar —

Friderik (se prikaže). Dà, ni vam treba hoditi.

Valentina (zmešana). Kaj? Gospod, vi ste bili tu? Ste-li mar slišali?

Friderik. Oh, zares proti mojej volji!

Valentina. Ah! Nadam se torej, da mi ne boste več odrekli prvega plesa.

Friderik (se smeje). Gotovo ne; ali z enim pogojem —

Valentina (odločno). Recite, gospod!

Friderik. S tem pogojem, da vzamete prejšnjo toaleto, predno pridejo gostje.

Valentina. Bolje se mi je prilegala, jeli da? Jaz sem to vedela, jaz.

Friderik. Čemu ste jo torej premenili?

Valentina. Pa še praša! — Da storim vam veselje, gospod! Z bogom, z bogom! (Odteče na levo.)

Friderik (gleda za njo, žalostno zase). Še eno srce, ki bo moralo pokati! — (Z drugim glasom:) Če bo to še dalje trpelo, vzal si bom patent, dà! (Glasno:) Nu, Tomaž, ste-li videli?

Benjamin. Dà, in zadovoljen sem.

Friderik. Hvala bogu! Ali, ne trativa časa. (Sede k mizi na levej ter se pripravi k pisanju.)

Benjamin (ga ustavi in potegne iz žepa štempljan papir). Ne zamerite!

Friderik (vzame iz žepa novec ter mu ga da).

Benjamin. — Ah, za štempelj! Hvala! (Sede Frideriku nasproti.)

Friderik (piše). „Priznavam, da sem gospodu Benjaminu dolžen iznesek od 100.000 frankov.“

Benjamin. Z besedami.

Friderik (piše).

Benjamin (zase). Črno na belo, to je krasna reč!

Friderik (piše dalje). „Obvezujem se, da mu jih bom izplačal dan po mojej poroki z gospodičino Duresnelovo.“ Nà, storjeno je. (Ustane.) Zdaj pa mi dajte vi —

Benjamin (praska si nos). Ne zamerite, še je nekaj, kar mi ni prav jasno.

Friderik (nestrpljivo). Kaj pa spet?

Benjamin. Zdaj ko je mala zadovoljna, ko vam obeta, da bo tudi oče zadovoljen — čemu so vam ti nepotrebni stroški?

Friderik. Kakšni stroški?

Benjamin. Nu — ta naglost — ta gorečnost — tale — (Pokaže krivo menjico.)

Friderik (zase). Vražji človek! (Glasno:) To je vendar jasno; lejte, naj reče ona, karkoli hoče,

oče bi mogel biti vendarle zoper — potem pa vidite, da s takim — talismanom morem očka Duresnela pritiskniti pri doti, da se mi bo kar srce smijalo.

Benjamin. Zares, vidim da ste mojster!

Friderik. Jeli? (V tem hipu se zasliši za kulisami godba, in zadaj se vidijo hoditi gostje, eni v črnej obleki, eni v domino.) Ples pričinja, hitiva.

Benjamin (mu dá papir). Tule je vaš meč.

Friderik (mu dá svoj papir). In tu — vaš ščit. (Spravita papira.)

Benjamin (izdihne jako zadovoljno). Ah!

Friderik (ravno tako). Ah! Resnično, gospod Benjamin, vi ste bedak!

Benjamin. Kaj?

Friderik. Bedak!

Benjamin. Zakaj?

Friderik. Videli boste pozneje. (Odide zadaj na levo.)

Benjamin. Bed — Ah, zdaj vem! Moral bi bil zahtevati še enkrat toliko! — Preveč sem dober, preveč. — Naj bo! (Gre v plesno sobano zadaj na levo. Ta hip nastopi na druga vrata Estela pod pazho s Timoleonom.)

SEDMI PRIZOR.

Timoleon. Estela. (Potem) Friderik.

Timoleon. Moram, po vsakej ceni moram govoriti z vami brez prič.

Estela. Morate? — Kdo, gospod, vam je dal pravico, govoriti tako?

Timoleon. Ne zamerite, hotel sem reči, da vas ponižno prosim, da mi dopustite —

Estela. Dopuščam, ker tudi meni je govoriti z vami gledé nekega pisma.

Timoleon. Ah! Vam se je zdelo vredno, da ga berete?

Friderik (se prikaže zadaj na levej).

Estela. Dà, gospod, in imam vam očitati marsikaj; toda najprvi so mi moji gostje. — Počakajte v temle malem salonu, kmalu bom pri vas.

Friderik (zase). Ah, rendez-vous! (Stopi nazaj.)

Timoleon. Milostiva! — (Odpelje jo do izhoda, pa se vrne. Friderik pride na vrata, kakor da ga še ni bilo tu, ter se gospé globoko naklone.)

Friderik (gre počasi k Timoleonu; v roci ima pismo; zase). Na delo! (Glasno:) Gospod, not lista, ki ga je neka gospa —

Timoleon. List? (Prebravši ga:) Rozalija!

Friderik (kakor da se čudi). Ah, od nje?

Timoleon. Kaj mi neki hoče?

Friderik. Kako bi to vedel jaz?

Timoleon. Da bi jo grom — in da bi je ne! — Kaj čem, k njej potečem in — vruga! — a gospa Duresnelova, ki mi je ukazala, čakati jo tule? Saj se vendar ne morem presekati na dva kosa. Kaj mi je početi? — Krasne misli! Ti me moreš rešiti, ti!

Friderik. Jaz? Kako neki?

Timoleon. Nič lažjega nego to, pojdi k njej!

Friderik (se smeje). To sem si mislil.

Timoleon. Ti jo boš umiril, ti se boš potrudil, da bo strpela.

Friderik. Ali kako?

Timoleon. Kaj vem jaz! Pelji jo v Saint-Cloud, v Rouen, v hipodrom!

Friderik. O polnoči?

Timoleon. Ah, pelji jo k Vašeti pa jej daj piti Šampanjca. Velja-li?

Friderik. Velja!

Timoleon (mu stisne roko). Predragi prijatelj!

Friderik. Vidiš, takšenle sem ti jaz. Ah, koliko bo smeha!

Timoleon. Hvala ti lepa!

Friderik. Oh, zakaj neki, prosim te! (Odide smeje se, na desno.)

OSMI PRIZOR.

Timoleon. Edvard. (Potem) Estela.

Timoleon. Zdaj pa lepo sédimo pa počakajmo v miru, kaj bo volja gospé Duresnelke.

Edvard (zase). Eto ga!

Timoleon. Ah, to je moj dragi Edvard! Dober večer, dragi prijatelj! (Ponudi mu roko, Edvard dene roki križem na hrbet.) Kaj vam pa je?

Edvard. Meni, gospod, nič!

Timoleon (se čudi). Hm! Vi me zovete „gospod“ in — nečete moje roke —

Edvard. Jaz ne dajem roke ljudem, katerih ne čislam.

Timoleon. Kaj?

Edvard. Vse mi je znano, gospod!

Timoleon. Vse! — Kaj neki?

Edvard. Znano mi je, da se na vas čaka nocoj — v Bredinih ulicah.

Timoleon (zase). Aj!

Edvard. Znano mi je, da ste se ponašali proti meni, kakor hinavsk prijatelj, kakor malopridnež!

Timoleon. Gospod!

Edvard. Gospod!

Estela (nastopi). Kaj pa imata?

Timoleon (hitro). Nič — skoraj nič — nedolžna šala, ki je pa Edvard ni vzela za šalo.

Edvard. Resnično, gospa, — bila je šala, čisto nedolžna šala. (Tiho Timoleonu:) Jutri, gospod! (Naklone se gospé Duressnelovej in odide na zadnja vrata.)

DEVETI PRIZOR.

Timoleon. Estela. Josip.

Estela. Ne boste mi li povedali, kaj to pomeni?

Timoleon. Ne vem vam niti sam! Neka otročarija! Dejal bi, da ni niti vredno misliti na take malenkosti. — Vam se je zdelo torej moje pismo vredno, da ga berete?

Estela (koketno). Jako mi je žal, verjemite mi.

Timoleon. Zakaj neki?

Estela. Resnično, ker našla nisem v njem niti mrvice razuma!

Timoleon. Bogme! Bila je sama ljubezen!

Estela. In pa — ta nestrpljivost!

Timoleon. Jako vredna odpuščanja, če je srce tako resnično vneto!

Estela. Tako resnično? To ravno se vpraša.

Timoleon. Vi dvojite?

Estela. Nekoliko.

Timoleon. Gospa, prisegam vam, da ste vi edina na svetu, ki sem se zanjo vnel resnično —

Josip (nastopi od zadaj z leve). Neka gospa prosi gospoda Timoleona, da bi prišel v prednjo izbo.

Estela. Neka gospa?

Timoleon. Mene? Brž ko ne ste se zmotili, prijatelj.

Josip. Pa ne, gospod; rečeno mi je: gospod Timoleon d' Auberval.

Timoleon. Ali to ni mogoče!

Estela. Je-li gospa povedala svoje ime?

Josip. Dà, milostiva, zove se gospodičina Rozalija d' Aiglemont.

Timoleon (zase). Rozalija!

Estela. Vas je to osupnilo, gospod!

Timoleon. Mene? — Nikakor ne — (Skuša se umiriti.) Čudil sem se, strmel sem — Josip, recite gospodičini, da ne vem, kaj bi mogla želeti od mene, pa da je ne poznam.

Josip. Dobro, gospod.

Timoleon (tiho Josipu). Recite jej, da bom pri njej čez eno uro. (Stisne mu srebrnjak v roko, Josip odide.)

Estela. Čudno je to vendarle!

Timoleon. Gotovo je kaka pomota — še bolj verjetno pa je, da mi jo je nagodil kakšen zoprnik, da me poniža v vaših očeh — imam jih namreč mnogo zoprnikov, milostiva, (Galantno:) pa tudi ni mogoče, da bi bilo drugače —: V vas je toliko čara, toliko miline, da —

Josip. Milostiva!

Estela. Kaj je zopet?

Josip. Ta gospa mi je rekla: „Če je taka, pa prosim povedati gospé Duresnelovej, da moram tale hip govoriti ž njo.“

Estela. Tolike nestrpljivosti! — (Hoče oditi.)
Naj bo!

Timoleon (živo). Kam pa mislite? Pečati se s takšno žensko, s tako zvijačnico, malopridnico!

Estela (nezaupljivo). Vam je torej znana?

Timoleon. Nikakor ne — ali —

Estela. Dobro, jaz pa jo hočem spoznati —

Timoleon. Ali pomislite vsaj —

Estela (odločno). Če pa hočem?! (Odide zadaj na levo.)

DESETI PRIZOR.

Timoleon. Josip. (Potem) Friderik.

Timoleon. Naj me vrag, če vem, kako bi se izkopal —

Josip. Gospod, vi ste zelo pobit.

Timoleon. Vsemu si ti kriv, ti zver!

Josip. Oh, gospod!

Timoleon. Nisi-li razumel, čemu sem ti dal srebrnjak?

Josip. O dà, gospod, ali ona gospa mi je dala dva. (Odide.)

Timoleon. Ah! Zasolil ti jo bom, Rozalija! Pa morebiti je še čas vse ustaviti. (Hoče iziti, zadaj se prikaže Friderik.)

Friderik. Mar že odhajaš, dragi prijatelj?

Timoleon. Ah, ti si tu! Ti tedaj nisi videl Rozalije?

Friderik. Kaj pa da!

Timoleon. Pa je nisi zadržal —

Friderik. Da ne pride sem? — Ravno jaz sem jo pripeljal.

Timoleon. Kaj?

Friderik. Dejal sem ti, da sem jo pripeljal jaz.

Timoleon (nagrbnâči čelo). Ali — jaz ne razumem —

Friderik. Pa je vendar čisto prosto: Ti si dvoroval gospé Duresnelovej; ker pa je njen moţ meni izročil hišo in njeno čast, moral sem razsvetliti gospé Duresnelovej njenega kavalirja — in ker se mi je zdelo, da ima Rozalija vse mogoče lastnosti za to — razsvetljevanje, vzel sem Rozalijo za svetilnico, pa sem jo priţgal. In resnično, glej, kako izvrstno sveti! (Gre malo nazaj pa pokaţe za levo kuliso.) Vrhi nekoliko pikantnih življenjepisnih črtic, glej, podaja tudi dokaze. Vidiš-li? — Zdi se mi, da je to ona krasna ženitna obljuba.

Timoleon. Moja obljuba —

Friderik. Gotovo dà! Bratec, ti si zgubljen!

Timoleon. Vaša je prava, gospod. Ali vi

vsaj niste mislili, da bom pustil jaz tako predrznost brez kazni?

Friderik. Jaz? Jaz nisem mislil čisto nič.

Timoleon. Tedaj ste pripravljeni dati mi —

Friderik. Toliko bodcev z mečem, kolikor si jih le morete želeti.

Timoleon. Dobro! Videla se bova — pojutrnjem.

Friderik. Zakaj pa ne jutri?

Timoleon. Jutri — imam z nekim drugim opraviti.

Friderik. S kom, če smem prašati?

Timoleon. Nu, z vašim gojencem.

Friderik. Z Edvardom? Žal mi je, dragi moj, ali ne bo mogoče.

Timoleon. Kaj pravite?

Friderik. Pravim, da je Edvard otrok, pravim, da sem jaz njegov odgojnik in da sem zagavoljo odgovoren za njegovo dejanje in nehanje. Vidite torej, gospod Timoleon, da ni nikakoršnega zadržka, da si koj jutri reževa vratove.

Timoleon. Vi to hočete?

Friderik. Prosim vas.

Timoleon. Dobro, gospod! Jaz bom v Saint-Germainu jutri ob devetih.

Friderik. Jaz bom tam 5 minut pred devetimi, gospod Timoleon!

Timoleon. In ob pol desetih boste mrlič, gospod de Marsan!

Friderik. Če vas ne zabodem jaz 25 minut čez devet, gospod Timoleon!

Timoleon. To bomo videli.

Friderik. To boste videli.

Josip (nastopi s plaščem na roci; tiho Timoleonu). Gospa mi je ukazala, naj vas poprosim, da vzamete svoj plašč.

Timoleon (vzame ga srdit). Dobro! (Frideriku:) Na skoraj, gospod de Marsan!

Friderik. Gospod d' Auberval, na skoraj!

Timoleon (odide zadaj na levo).

Friderik. Dva sta z bogom! (Ironično:) Zdaj, gospodičina Duresnelova, zdaj sem samo za vas. (Gre zad na desno. — Godba preneha.)

Benjamin (nastopi). Hvala bogu! Komaj sem vas našel!

Friderik. Kaj pa je?

Benjamin. Gospodičina Duresnelova je v velikem nemiru zavoljo vas! Na mojo vero! Puščate jo sedeti kakor da sta poročena že — cel teden.

Friderik. Ravno sem bil na potu, da se jej naklonem.

Benjamin. Ta velja! Hajd! Friderik, bodite ljubeznjiv, duhovit, čaroven — to ne more biti na škodo.

Friderik. Vi to želite? — Dobro, prijatelj, — strmeli boste! (Smeje se odide.)

EDNAJSTI PRIZOR.

Benjamin (sam, mane si roki).

Tako! Vse gre dobro! V štirinajstih dneh bo poroka, in dva dni potem — spravim jaz svojih sto tisoč frankov. (Neka misel ga prešine.) Ah, moj bog, če le moj malopridnež ne umrje do takrat — — oh, ne bo ne — zdrav je kakor riba. Gledal bom pa tudi nanj, da mi ne bo delal neumnosti. In pa nu, se vé da, kdor hoče zaslužiti sto tisoč frankov, mora kaj vagati; kdor ne vaga, je brez blaga! Sicer pa tudi ne vidim nikakoršnega zadržka: oče bo voljen; hči je voljna — Friderik je voljen, jaz sem voljen. — Ali, ko bi se on vendar obotavljal? Ah, kaj pa mi vendar je danes? Ali sem neumen! — Je-li mogoče, da bi se malopriden nimanič obotavljal vzeti bogato nevesto, lepo kakor angelj? — Ne bom sicer rekel, da je način, s katerim jo bo dobil, ravno jako — skoraj bi rekel, da je nekoliko — hm! Ali jaz poznam svojega ptiča — kako bi ga ne poznal! Saj je moj dolžnik — moj prijatelj — to je vražji premetenec! In jaz morem imeti vanj zaupanje, popolno za — up — ? Nič ne pomaga! Nemiren sem — ne vem zakaj, ali — nemiren sem! (Hoče oditi, pa sreča Friderika, ki pride od zadaj, s šampanjsko čašo v roci.)

DVANAJSTI PRIZOR.

Friderik. Benjamin.

Friderik (se dela pijanega). Glej, to ti je to staro zijalo, Benjamin!

Benjamin. Hm? Kaj pa vam je?

Friderik. Kaj mi je? Kaj pa jaz vem, kaj mi je! — Pil sem čašo Šampanjca, in to me je — z eno besedo, malo sem ga ulovil.

Benjamin. Od ene čaše Šampanjca? Pojdite, pojdite! Videl sem vas popiti cele vrče, pa niste niti z očesom trenili!

Friderik. Dà dà, včasih so taki dnevi — oh, to je čudno! — Nu, ne guglji se mi tako, Benjamin!

Benjamin. Da naj se ne —

Friderik. Dà dà, guglješ se — opotekaš se — in to mi dela omotico.

Benjamin. Ali vi se opotekate, vi —

Friderik. Jaz? Tedaj sem pijan, kaj? Bogme, skoraj bi kdo rekel dà. (Smeje se.)

Benjamin. Ali to ni mogoče.

Friderik (držé se popolnoma naravno, z navadnim glasom). Gospod Benjamin, pravim vam, da sem pijan.

Benjamin (strmé). Hm? Pa ne! Zdaj vidite, da niste.

Friderik (na novo se dela pijanega). Tedaj nisem?

Benjamin. Nikar nu! Ah, spet vas je zgrabilo!

Friderik (z navadnim glasom). Vi vidite torej, da sem pijan.

Benjamin. Ah, to je le šala, jeli?

Friderik. Kakšna šala? Na tvoje zdravje!

(Maha s čašo.) Pij!

Benjamin. Tedaj morate v svojo izbo, predno vas kdo zapazi —

Friderik. Ne smem, ker plešem prvi ples z domačo gospodičino.

Benjamin. Kaj? Nesrečnik, vi hočete torej razdreti ženitev?

Friderik. Lej, Benjamin, to ti je skušnja.

Benjamin. Skušnja?

Friderik. Če Alfonzina ostane stanovitna, tedaj me bo ljubila! Če jo bo jezilo, tedaj me ne bo ljubila — jaz pa hočem, da me moja žena obožuje! Zatorej grem plesat.

Benjamin. Ali jaz sem proti temu! Pomislite, če ne razume šale?

Friderik. Nu? Pa vzamem drugo.

Benjamin. Drugo! Ali vaša obligacija govori: Sto tisoč frankov, plačljivih dan po poroki z gospodičino Duresnelovo — pa ne s katero drugo!

Friderik. Pa vendar ne morem vzeti take, ki me ne bo ljubila!

Benjamin. Bah! Kaj neki to dé?

Friderik. Ti tedaj hočeš mojo nesrečo?

Benjamin. Jaz hočem svojih sto tisoč frankov.
Friderik. Dobro, dobil jih boš, če Karolina ostane stanovitna.

Benjamin (kriči). Če pa ne ostane stanovitna?

Friderik. Jih pa ne boš dobil.

Benjamin. Ali to je zvijača, kovarstvo!

Friderik (se smeje. — V sobani se zaigra četvorka). Mar ti nisem rekel, da si bedak?

Benjamin (zase). Grom! Ujel sem se sam.
(Glasno:) Dragi Friderik, pojdite domu; prosim vas, zavoljo časti —

Friderik. Ne govori mi o tem, česar ti ne poznaš.

Benjamin. Zavoljo najinega prijateljstva, ker ti si moj prijatelj!

Friderik. Benjamin, to ti pravim, nikar me razžalovati!

Benjamin. Friderik! Moj dobri Friderik!
(Estela, Edvard in Valentina se pokažejo zadaj na desnej.)
Prepozno je!

TRINAJSTI PRIZOR.

Prejšnja. Edvard. Estela. Valentina.

Edvard. Nu, Friderik, ste-li pozabili, da boste plesali z mojo sestro in da sem jaz vaš vis-à-vis?

Friderik. Ne ne, temveč iskal sem ravno svojo plesalko —

Valentina. Eto me, gospod!

Friderik (jo prime pod pazho). Pojdimo!

Valentina. Kaj pa vam vendar je?

Friderik. Meni? Čisto nič. (Gre nekoliko korakov z njo, ali omahovaje.)

Estela. Ah, moj bog! Edvard, poglej le! Gospod de Marsan se komaj kvišku drži.

Edvard. Pa res! — Friderik! Je-li vam slabo? Ta soparica morebiti!

Benjamin (hitro). Dà dà, ta soparica, dejal mi je sam, ravnokar —

Friderik. Ni res! Tale beračon, ta Benjamin je kriv, ki me je silil s Šampanjcem!

Edvard. Estela. Valentina. Je-li mogoče?

Benjamin. Jaz!

Friderik (Edvardu). Mar vam nisem rekel, da ne verjemite Šampanjcu? -- Zdaj ga grem tolažit z Bordóom!

Edvard (ga drži nazaj). Gospod!

Valentina. Ali, to je strašno!

Estela. To je sramota! Pa v mojej hiši!

Benjamin (zase). Izgubljen sem! (Poparjen odide k gospé Duresnelovej.) Moj bog, milostiva, vsak človek ima svoje majhne hibe. (Valentini.) Prisegel bi vam, da bo izvrsten mož. Jaz bi mu na mah dal svojo hčer, ko bi jo le imel, ali — nimam je.

Estela. Eh, gospod, vi niste pri pameti!

Benjamin (zase). Kaj mi je početi, nego skočiti v vodo! (Zavali se v naslanjač.)

Friderik. Nu? Ta kadrilja?

Edvard (ga nazaj drži). Friderik!

Friderik. Jaz imam pravico na kadriljo, jaz hočem svojo kadriljo!

Edvard. Gospod, prosim vas, da greste v svojo izbo.

Friderik. Če pa nočem, he?

Edvard (gre zad). Josip! Andrej! (Strežaja pri-deta.) Zapovedujem vama, da odpravita gospoda ven, hipoma!

Friderik (zgrabi stol). Prvega, ki se gane, pobijem! (Strežaja odskočita. — Gospodar Duresnel se pokaže na vratih. — Godba preneha.)

Valentina (zagledavši očeta skoči k njemu ter ga objame). Moj dragi oče!

Friderik (kakor prizadet). Gospod Duresnel! (Hitro pa zopet poprime svojo igro.) Gospod Duresnel! Nov prizor!

Benjamin (zase). Samo tega je še manjkalo! (Duresnel se približa hladno Frideriku, pa mu vzame stol iz rok.)

Josip (nastopi, tiho Benjaminu). Gospod Timo-leon je doli in želi govoriti z vami. (Govori mu na uho.)

Benjamin. Kaj mi neki ta človek hoče? (Odide.)

ŠTIRINAJSTI PRIZOR.

Duresnel. Friderik. Edvard. Valentina. Estela.

Duresnel. Gospod de Marsan, mislil sem, če se obrnem na vaše samoljubje, na vaše poštenje, da bom zbudil v vas čut časti, čut dolžnosti. — Prevaril sem se. Sramotno ste prestopili svojo nalogo. — Izročil sem vam svojo hišo, kakor prijatelju. Zdaj vas podim od hiše, kakor hlapca!

Friderik. Gospod!

Duresnel. Idite!

Valentina (zase). O moj Bog!

Friderik (še zmeraj kakor pijan). Gospod Duresnel, ne verjamem, da sem prestopil svojo nalogo; kar sem prestopil, to so postave treznosti. (Valentini:) Ali to ni bilo iz slabega namena, gospodičina. (S svojim naravnim glasom:) To ni bilo iz slabega namena!

Duresnel (osupel). Kaj to pomeni?

Friderik (poprime zopet svojo igro). Grem, da pobерem svoja kopita. (Odide spredaj na desno. Nekoliko gostov se je pokazalo zadaj na vratih; gospa Duresnelova odide ž njimi govore skozi drugo sobano.)

PETNAJSTI PRIZOR.

Duresnel. Edvard. Valentina.

Duresnel (zase). Malopridnež! Pa njemu sem mogel izročiti svojega sina!

Edvard. Dragi oče, kako sem srečen, da vas zopet vidim! Če vam je moje prejšnje obnašanje zadajalo kakšen strah gledé moje prihodnosti, če sem se kdaj upiral vašej volji, prosim vas za odpuščanje. — Rekli ste, da bi bile vse vaše želje spolnjene tist dan, kader bi se poročil z mojo sestričino; vedite torej: kader boste videli, da sem je vreden, tedaj vam bo vaš sin poslušen in pokoren.

Duresnel. Kaj praviš? Tolika prememba!

Valentina (komaj da ne joče). In jaz, ljubi oče, vam moram reči, da se koj, koj hočem omožiti. Gospod de Villiers me je snubil pri vas, meni se zdi ljubeznjiv, duhovit in jako lep. In pa to vem, če ga ne vzamem v štirinajstih dneh, da bom najnesrečnejša ženska celega sveta.

Duresnel. Ali, ljuba moja, to me tem bolj veseli, ker sem se po tvojih pismih bal nekaj časa —

Valentina. Česa ste se bali, ljubi oče?

Duresnel. Ničesar, ničesar — hvala vama, draga moja, jako srečnega sta me storila. (Benjamin se pokaže zadaj na levej.) Ali govoriti mi je z gospo-

dom Benjaminom; zapustita me torej, kmalu se zopet vidimo.

Valentina (zase). Oh, kako sem nesrečna!
(Odide z Edvardom zadaj na desno.)

ŠESTNAJSTI PRIZOR.

Duresnel. Benjamin.

Benjamin. Vi ste želeli z mano govoriti, moj blagi gospod; jaz od moje strani sem hotel —

Duresnel. Govoriva brez ovinkov; jaz želim svoja otroka, in vi znate, da ne moreta stopiti v poštene družine, dokler je v vaših rokah ón nesrečni spis.

Benjamin. Kaj?

Duresnel. Čas je, da bo tega konec! Ustanovite vi sami mogoč iznesek, in izplačal vam ga bom tale hip, v zameno vašega lista —

Benjamin. Tale hip? Mogoč iznesek? V zameno mojega —? Prosim vas, gospod Duresnel, pustite te nespretné šale.

Duresnel. Gospod!

Benjamin. Mar ni šala?

Duresnel. Jaz se šalim malokdaj, gospod, najmanje pa v takih-le zadevah.

Benjamin. Ali to je strašno, to — inkvizicija ni iznašla nikdar nič strašnejšega, nego je to.

Duresnel. Nu, gospod —

Benjamin. Vi tedaj ne veste —

Duresnel. Kaj neki?

Benjamin. Saj je jaz nimam več menjice, moj blagi gospod, saj je nimam več!

Duresnel. Vi je nimate več?

Benjamin. Ukradel mi jo je, ta izdajalec, ta tolovaj!

Duresnel. Kdo to?

Benjamin. Ta vaš prokleti odgojnik!

Duresnel. Gospod de Marsan? Ali s kakšnim namenom neki?

Benjamin. Grom in blisk! S tem namenom, da oropa najprej mene, potem pa vas.

Duresnel. Oh, ne ne, tega ne bom verjel nikdar —

Benjamin. Pomislite le, da mi je za to krpo obljubil sto tisoč frankov plačljivih dan po njegovej poroki z gospodičino vašo hčerjo!

Duresnel. Z mojo hčerjo? Ali kako ste vi mogli verjeti?

Benjamin. Kaj? Ni je žive duše, ki bi se ne bila ujela kakor sem se jaz — ker prašal sem jo jaz sam, tule, malo prej, in privolila je; dà, privolilo je to milo dete!

Duresnel. Kaj tu pravite?

Benjamin. In na to sem dal jaz svoj zaklad za menjico; potem pa se je potepuh opijanil, ali pa se je le delal pijanega!

Duresnel. Kaj? To je bilo ravnokar?

Benjamin. Žalibog! Dà!

Duresnel. In vi mislite, da ta pijanost ni bila resnična?

Benjamin. Stavil bi glavo in vrat!

Duresnel (zase). Oh, začenja se mi nekaj jasniti!

Benjamin. Ali storil je še drugih hudobij, dà! — Pripeljal je semkaj Rozalijo.

Duresnel. Rozalijo?

Benjamin. Dala je poklicati Timoleona izpred vaše gospé — on ni hotel iziti — na to je Rozalija pokazala gospé neko ženitno obljubo, in gospa je zapodila Timoleona skozi vrata; na to pa je prišel Friderik sam, pa je povedal, da je on podšuntal Rozalijo.

Duresnel. Kaj pravite?

Benjamin. Oh! Mislite-li, da je to vse? Gospod Edvard se je tudi razdrl z Rozalijo in s Timoleonom — ker on je ljubil Rozalijo. Vi niste vedeli, da je ljubil Rozalijo? — Vse eno, ljubil jo je, zdaj pa je ne ljubi več, in — hotel se je boriti s Timoleonom — pa se ne bo boril! Friderik se bo boril! Z eno besedo, hudobije, da se človeku koža ježi.

Duresnel. Ali kako pa veste vi vse to?

Benjamin. Po Timoleonu, ki me je prosil ravnokar, naj mu bom priča — da uravnata ta posel.

Duresnel (ki je slušal Benamina s živo pazlji-

vostjo). In kaj sodite vi po vsem tem, gospod Benjamin?

Benjamin. Grom! To sodim, da me je osleparil ta gospod de Marsan, in da boste odslej vi namestu z mano, imeli opraviti ž njim.

Duresnel (dobrovoljno). Ah, mora se reči, da je to strašen človek!

Benjamin (najivno). Gorji je nego jaz, gospod, gorji nego jaz!

Duresnel. Naj si bo kakoršen hoče, gospod de Marsan me je rešil za zmeraj dolgočasnosti in neprijetnosti vašega obraza. To je zasluga, ki mu je ne morem dovoljno naplačati. (Vzame listnico iz žepa.) Dajte mi njegovo obveznico pa vzemite tole —

Benjamin. Ali —

Duresnel (prime obveznico). Dajte nu!

Benjamin. Ali, gospod —

Duresnel (mu da listnico). Nu, vzemite!

Benjamin. Bankovci! Mnogo bankovcev! Ali jaz nič več ne razumem! Prosim vas, razložite mi — ker vendarle, Friderik —

Duresnel. Kar se tiče njega, verjemite, da bo dobil, kar je zaslužil. (Gre zad.) Josip! Josip! Spremite gospoda — do vrat.

Benjamin. Ah, razumem, vi hočete — ne, to ne bo — zdajle jo imam! Vi ste namenili — ne — ne, kratko in malo, nič ne razumem!

Duresnel. Nekaj, gospod, bi bili vendar morali razumeti, namreč, da sem vas zapodil iz moje hiše.

Benjamin. Oh, to, to sem dobro razumel, in čast mi je priporočiti se vam. (Naklone se in odide. — Duresnel nekaj pove tiho Josipu, ki odide na levo.)

SEDEMNAJSTI PRIZOR.

Duresnel. Friderik.

Friderik (s torbo v roci pride iz svoje izbe in kliče Josipa. — Duresnelu). Ne zamerite, nikar se ne dajte motiti, gospod, strežaja iščem, da mi tole ponese.

Duresnel. Par trenutkov samo, gospod! — Zdi se mi, da se je vaša pijanost nekoliko zgubila!

Friderik. Dà, zmočil sem si glavo z mrzlo vodo; to mi je povrnilo hladno kri.

Duresnel. Gospod, znano mi je vse, kar ste storili vi nocej. Pripeljali ste lesèm žensko slabega glasu; poskušali ste zadobiti ljubezen moje hčere; pozvali ste na dvoboj enega mojih gostov, in na to ste se opijanili. S kratka, ni je grdobije, ktere niste vi storili.

Friderik. Čemu to ponavljate?

Duresnel (hladno). Gospod, prav je bilo, da ste delali tako!

Friderik. Kaj?

Duresnel (ganen). Vse mi je znano, Friderik!

Vse sem izsledil, vse uganil — in srčno vas prosim za odpuščanje!

Friderik. Gospod!

Duresnel. Moja hči vas ljubi, jeli? Vem, vem, ljubi vas; a vi prijatelj, ljubite-li jo vi?

Friderik (strastno). Oh, če jo ljubim?!

Duresnel. Dam vam jo — svojo hčer, če mislite, da vas je vredna — če mislite, da smete stopiti v družino, ktere glavar se je enkrat onečastil.

Friderik. Onečastil?! Kdo to pravi, gospod? Kdo to more dokazati? (Vzame iz žepa krivo menjico ter jo vrže v komin.)

Duresnel (gleda, ko gorí papir). Prav ste rekli, Friderik; hude sanje le so me mučile. (Obriše si solzo. — Stisne Frideriku roko.) Moj prijatelj! Moj sin! (Tiha godba v orkestru.)

Friderik (strastno). Jaz — mož Valentinin? Oh, ko bi vedela ona, kako sem se boril in premagoval, da naložim mrzlotó svojemu obrazu in molčanje udarcem svojega srca! — Oh, kako sem srečen! — Jaz, Friderik potrata, zanikrnež, stopil bom na pravo mesto med poštenimi ljudmi. Povračam se v redno, resno življenje, in smel se bom pokazati z veseljem v srcu, z glavo po koncu. (Na enkrat sam sebi:) Ali moj bog! Ta menjica, plačljiva dan po poroki — (Glasno:) Gospod, ženitev je vendarle nemogoča!

Duresnel (smehljaje se). Nemogoča? Zakaj neki?

Friderik. Ah, prosim vas, nikar me ne prašajte!

Duresnel. Stavil bi, da uganem. V dolgovich ste, mar ne?

Friderik (hitro). V dolgovich, dà, v velikih dolgovich!

Duresnel (je vzel iz žepa Friderikovo obveznico; pokaže jo Frideriku pa jo užge na svečah, ki stojé na levej mizi; ko gorí menjica). To pravite vi, gospod; ali kdo bi to mogel dokazati?

Friderik. Kaj? Vi ste — (Hoče mu poljubiti roko, Duresnel ga objame. — Gospa Duresnelova, Edvard, Valentina pridejo na leva vrata.)

OSEMNAJSTI PRIZOR.

Prejšnja. Estela. Edvard. Valentina.

Duresnel. Žena moja, otroka moja, tule vam predstavljam Valentininega moža.

Estela. Kaj? Duresnel, človeka, ki je —

Duresnel (tiho). Ki je tebe rešil, ljubeznjiva! (Estela pobesi oči.)

Edvard. Ali oče, ste-li pomislili, kaj poreče svet?

Duresnel. Dragi moj, svet naj reče, karkoli ga je volja. Jaz vem, da sem, davši Valentino

gospodu de Marsan, ravnal kakor dober oče. Ženitno pismo bomo pa podpisali v Bordeauxu, pri mojem starem prijatelju, pri vašem očetu; ozdravel je namreč, Friderik, in odpustil vam bo. — Ti nečeš ziniti ni besedice, Valentina?

Valentina. Ah, ljubi oče, ne vem, smem-li, ali —

Duresnel. Mož vrlega srca, to mi moreš verjeti, ljubo dete.

Valentina. Odkar ste mi vi porok, zanašam se na vas. (Stopi k Frideriku.) Ali z enim pogojem, gospod!

Friderik. Namreč?

Valentina. Da ne boste več pili!

Friderik (pogleda se z Duresnelom). Mož beseda!

(Konec.)